

Zabezpečení a režim vstupů do střežených objektů Vězeňské služby České republiky

Security and system of entries into the guarded objects
of the Prison Service of the Czech Republic

Bc. Roman RUPRECHT

Diplomová práce
2010

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení
Ústav krizového řízení
akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Roman RUPRECHT**
Osobní číslo: **L080415**
Studijní program: **N 2808 Chemie a technologie materiálů**
Studijní obor: **Řízení technologických rizik**

Téma práce: **Zabezpečení a režim vstupů do střežených objektů
Vězeňské služby České republiky**

Zásady pro vypracování:

1. Cílem diplomové práce je navrhnout způsob zabezpečení a režim vstupů do střežených objektů Vězeňské služby, které by vedlo k eliminaci průniku nebezpečných a nepovolených předmětů, kterých by mohlo být zneužito ke vzniku mimořádné události.
2. Obsahem práce je provést analýzu preventivních opatření k zamezení průniku nebezpečných a nepovolených předmětů a na jejím základě navrhnout zlepšení preventivních opatření k eliminaci těchto rizik.
3. Výsledkem práce je navrhnout nejlepší způsob zabezpečení a nejoptimálnější režim vstupů do střežených objektů, porovnat se stávajícím stavem a popsat přednosti nového zabezpečení.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, ve znění pozdějších předpisů a novelizací;

[2] Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů a novelizací;

[3] Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a novelizací;

[4] Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů a novelizací;

Další literatura doporučena vedoucím práce.

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Miroslav Janíček

Ústav krizového řízení

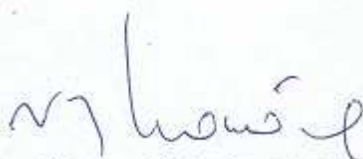
Datum zadání diplomové práce:

12. února 2010

Termín odevzdání diplomové práce:

23. dubna 2010

V Uherském Hradišti dne 17. února 2010

Ing. Vladimír Mrkvička, Ph.D.

děkan

RNDr. Jaroslav Tupý
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá zabezpečením a režimem vstupů do střežených objektů Vězeňské služby České republiky a je rozdělena do čtyřech hlavních kapitol.

V úvodu diplomové práce je objasněn pojem věznice, jejich rozdělení a funkce Vězeňské služby České republiky, která zajišťuje výkon trestu odnětí svobody.

V teoretické části je připomenuta historie vězeňství a zejména účel výkonu trestu odnětí svobody, dále faktory, které naplňování účelu výkonu trestu narušují a oslabují. Dále je vysvětlen pojem „nebezpečná a nepovolená věc“ a předložen výčet a závažnost rizik, které mohou ve střežených objektech Vězeňské služby vzniknout.

V praktické části jsou v prvních třech kapitolách rozděleny střežené objekty Vězeňské služby s vyhodnocením závažnosti možného vzniku rizika vlivem proniknutí jednotlivých nebezpečných věcí, je vysvětlen režim vstupů do jednotlivých objektů Vězeňské služby a prezentovány stávající technické prostředky, kterými jsou zabezpečeny vstupy do těchto objektů.

V dalších dvou kapitolách praktické části je proveden průzkum trhu a prezentovány možné technické prostředky pro zabezpečení vstupů do střežených objektů, vybrána nejvhodnější varianta zabezpečení těchto vstupů a vytvořen jakýsi ideální model „bezpečného vstupu“.

V závěru jsou předloženy druhy trestů ukládaných v pravomoci soudů na území České republiky, představeny osoby, kterým je uložen nepodmíněný trest odnětí svobody a prezentovány důvody, proč je nezbytné modernizovat zabezpečení vstupů do střežených objektů VS.

Klíčová slova: vězení, věznice, vazební věznice, soudy, státní zastupitelství, Vězeňská služba, střežené objekty, vnější střežená pracoviště, trest odnětí svobody, nepovolený a nebezpečný předmět, zabezpečení vstupů do střežených objektů, kontrola osob, zavazadel a vozidel, detekční rám, rentgen.

ABSTRACT

Thesis deal with safeguard plus regime entrance to watch objects in - prison services Czech republic plus is divided to the four of the chief capitols.

In introduction diploma work work is clarified conception state prison, their indicative allocation plus with function in - prison services Czech republic that the interlocks execution of a punishment imprisonment.

In theoretic parts remind story prison service plus especially purpose execution of a punishment imprisonment, further factors that the topping purpose execution of a punishment affect plus weaken. Further explained conception „ dangerous plus unchartered thing" plus submitted enumeration plus relevance diversifications that the they may in watch objects in - prison services originate.

In practical parts are in the early gamma chapters divided watch objects in - prison services with evaluation weightings possible rise diversification owing to pervasion single dangerous thing, is explained regime entrance to single objects in - prison services plus present current facilities that the are protected entrance to these objects.

In next two chapters practical parts is effected market research plus present possible to facilities for safeguard entrance to watch objects, choice optimal variant safeguard these entrances plus created sort of ideal mock - up „ security entrance".

At the close are submitted sorts punishments attempt life in powers courts on territory Czech republic, superior men that the carry unconditional confinement plus present reasons, why it is necessary modernize safeguard entrance to watch objects VS.

Keywords: prison, state prison, stockade, premises, prosecution, in - prison service, watch objects, outer watch workplace, confinement, unchartered plus dangerous subject, safeguard entrance to watch objects, verification persons, luggage plus vehicles, detection frame, X - ray apparatus.

.

Poděkování

Děkuji vedoucímu diplomové práce Ing. Miroslavu Janíčkoví za četné konzultace, rady a podněty k přemýšlení, také za pomoc s výběrem literatury i tématu, za pozvání k seminářům i za podporu při psaní diplomové práce.

Děkuji Vězeňské službě České republiky za poskytnutí potřebných údajů, statistik a fotografií a za svolení pro jejich zveřejnění.

Děkuji přátelům, rodině i spolupracovníkům za podporu při využívání volného času k psaní této diplomové práce.

Motto:

„Spravedlnost sama o sobě je naprosto spravedlivá a měří každému stejně. To jen lidé si jí neumějí vážit“.

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové práce bude uložen v archivu Fakulty logistiky a krizového řízení Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- jsem na diplomové práci pracoval/a samostatně a použitou literaturu jsem citoval/a. V případě publikace výsledků budu uveden/a jako spoluautor/ka;
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Uherském Hradišti dne .....

.....
podpis studenta/ky

OBSAH

ÚVOD	10
I. TEORETICKÁ ČÁST	13
1. TREST	14
1.1 FILOSOFIE TRESTU	14
1.2 DĚJINY TRESTU	15
1.3 ÚČEL TRESTU.....	17
1.4 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ VÝKON TRESTU	19
2 NEBEZPEČNÁ A NEPOVOLENÁ VĚC	27
2.1 MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI VE VĚZEŇSKÉ SLUŽBĚ ČR.....	27
2.2 VYHODNOCENÍ RIZIKOVOSTI FAKTORŮ OVLIVŇUJÍCÍCH VÝKON TRESTU	29
II. PRAKTICKÁ ČÁST	31
3 STŘEŽENÉ OBJEKTY VĚZEŇSKÉ SLUŽBY	32
3.1 VAZEBNÍ VĚZNICE	32
3.2 VĚZNICE	33
3.3 ÚSTAVY PRO VÝKON ZABEZPEČOVACÍ DETENCE.....	38
3.4 SOUDY.....	40
3.5 STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ.....	42
3.6 MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI.....	43
3.7 VNĚJŠÍ STŘEŽENÉ PRACOVÍŠTĚ	44
4 REŽIM VSTUPŮ DO JEDNOTLIVÝCH OBJEKTŮ	47
4.1 VSTUPY DO VAZEBNÍCH VĚZNIC, VĚZNIC A ÚSTAVU PRO VÝKON ZABEZPEČOVACÍ DETENCE	47
4.2 VSTUPY DO BUDOV SOUDŮ, STÁTNÍCH ZASTUPITELSTVÍ A MINISTERSTVA SPRAVEDLNOSTI.....	50
4.3 VSTUPY NA VNĚJŠÍ STŘEŽENÁ PRACOVÍŠTĚ.....	51
5 TECHNICKÉ PROSTŘEDKY ZAJIŠŤUJÍCÍ VSTUPY DO STŘEŽENÝCH OBJEKTŮ	52
5.1 PROSTŘEDKY PRO KONTROLU VSTUPUJÍCÍCH OSOB	52
5.2 PROSTŘEDKY PRO KONTROLU ZAVAZADEL.....	52
5.3 PROSTŘEDKY PRO KONTROLU VOZIDEL	53

5.4	VYHODNOCENÍ VYUŽÍVANÝCH PROSTŘEDKŮ ZAJIŠŤUJÍCÍCH VSTUPY DO STŘEŽENÝCH OBJEKTŮ	54
6	NOVÉ TECHNICKÉ PROSTŘEDKY PRO ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI NABÍZENÉ NA TRHU.....	56
6.1	PROSTŘEDKY PRO KONTROLU OSOB	56
6.2	PROSTŘEDKY PRO KONTROLU ZAVAZADEL.....	62
6.3	PROSTŘEDKY PRO KONTROLU VOZIDEL	63
7	NÁVRH OPTIMÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ VSTUPŮ DO JEDNOTLIVÝCH OBJEKTŮ VĚZEŇSKÉ SLUŽBY.....	67
7.1	VSTUPY DO VAZEBNÍCH VĚZNIC, VĚZNIC A ÚSTAVŮ PRO VÝKON ZABEZPEČOVACÍ DETENCE	67
7.2	VSTUPY DO BUDOV SOUDŮ, STÁTNÍCH ZASTUPITELSTVÍ A MINISTERSTVA SPRAVEDLNOSTI.....	70
7.3	VSTUPY NA VNĚJŠÍ STŘEŽENÁ PRACOVISTĚ.....	71
	ZÁVĚR.....	73
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	77
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	78
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	79
	SEZNAM GRAFŮ	80
	SEZNAM PŘÍLOH.....	81

ÚVOD

Věznice nebo také vězení, káznice či žalář (slangově také lapák či basa) je zařízení, ve kterém se vykonává trest odnětí svobody. V České republice se věznice dělí do skupin podle míry vnější ostrahy, zajištění bezpečnosti a uplatňování bezpečnostního programu do čtyř základních skupin, a to:

- věznice s dohledem
- věznice s dozorem
- věznice s ostrahou
- věznice se zvýšenou ostrahou

Pro mladistvé se zřizuje zvláštní typ věznic, které se také rozdělují výše zmíněným způsobem. Do věznice pro mladistvé se umísťují odsouzení, kterým ještě není osmnáct let, nebo u kterých tak vzhledem k jejich fyzickým a psychickým předpokladům rozhodl soud.

O tom, do kterého typu věznice je odsouzený zařazen, rozhoduje soud podle závažnosti a společenské nebezpečnosti spáchaného trestného činu a podle osoby pachatele trestného činu.

Výkon trestu odnětí svobody a v rozsahu stanoveném zákonem ochranu pořádku a bezpečnosti při výkonu soudnictví a správě soudů a při činnosti státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti zajišťuje Vězeňská služba České republiky (dále jen "Vězeňská služba").

Vězeňská služba je ozbrojený bezpečnostní sbor, který zajišťuje výkon vazby a výkon trestu odnětí svobody, jakož i ochranu pořádku a bezpečnosti při výkonu soudnictví a správě soudů, při činnosti státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti. Má postavení správního úřadu a účetní jednotky. Vězeňská služba byla zřízena s účinností od 1. ledna 1993 zákonem č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky. Vznikla transformací do té doby ve věznicích působícího Sboru nápravné výchovy, který nahradila. Organizačními jednotkami Vězeňské služby jsou:

- generální ředitelství,
- vazební věznice,
- věznice,

- Institut vzdělávání,
- Ústav pro výkon zabezpečovací detence (ÚpVZD).

Vězeňskou službu řídí generální ředitel, kterého jmenuje a odvolává ministr spravedlnosti, jemuž také odpovídá za činnost Vězeňské služby. Generální ředitelství zabezpečuje plnění společných úkolů ostatních organizačních jednotek, které metodicky řídí a kontroluje. V čele vazebních věznic, věznic, Institutu vzdělávání a ÚpVZD jsou ředitelé, které jmenuje a odvolává generální ředitel.

Vězeňská služba se člení na:

1. **vězeňskou stráž**, která střeží, předvádí a eskortuje osoby ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody, střeží vazební věznice a věznice,
2. **justiční stráž**, která zajišťuje pořádek a bezpečnost v budovách soudů, státních zastupitelství, Ministerstva spravedlnosti a v jiných místech jejich činnosti,
3. **správní službu**, která rozhoduje ve správním řízení a zabezpečuje organizační, ekonomickou, vzdělávací, výchovnou, zdravotnickou a další odbornou činnost,
4. **pověřené orgány Vězeňské služby**, které mají postavení a plní úkoly policejního orgánu v řízení o trestných činech příslušníků Vězeňské služby.

Vězeňská služba zejména:

- spravuje a střeží vazební věznice a věznice, odpovídá za dodržování zákonem stanovených podmínek výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody,
- střeží, předvádí a eskortuje osoby ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody,
- prostřednictvím programů zacházení soustavně působí na osoby ve výkonu trestu odnětí svobody s cílem vytvořit předpoklady pro jejich řádný způsob života po propuštění,
- provádí výzkum v oboru penologie a jeho výsledky využívá při své činnosti,
- zajišťuje pořádek a bezpečnost v budovách soudů, státních zastupitelství, Ministerstva spravedlnosti a v jiných místech jejich činnosti,

- vytváří podmínky pro pracovní a jinou účelnou činnost osob ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody, přičemž za účelem zaměstnávání těchto osob provozuje hospodářskou činnost,
- prošetřuje trestnou činnost příslušníků Vězeňské služby a ve spolupráci s Policií České republiky se podílí na předcházení a odhalování trestné činnosti osob ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody.

Úkoly Vězeňské služby plní jednak její příslušníci, kteří jsou ve služebním poměru a jednak občanští zaměstnanci, kteří jsou zaměstnáni v pracovním poměru. Početní stavy Vězeňské služby určuje vláda. Příslušníci Vězeňské služby mohou být vládou na dobu nezbytně nutnou povoláni k plnění úkolů služby pořádkové policie anebo ochranné služby Policie České republiky, pokud síly a prostředky Policie České republiky nejsou dostatečné k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti. Naopak v případě vzniku mimořádné situace ve vazební věznici nebo věznici, kdy Vězeňská služba není schopna zajistit pořádek a bezpečnost vlastními prostředky, může Vězeňská služba požádat o zásah Policii České republiky.

V diplomové práci se budu věnovat stávajícímu zabezpečení vstupů do všech střežených objektů Vězeňské služby, na základě vyhodnocení tohoto zabezpečení navrhuji nové, technicky nejoptimálnější, řešení zabezpečení těchto vstupů, porovnáím se současným stavem a stanovím výhody a zlepšení tohoto zabezpečení s přihlédnutím k minimalizaci rizika proniknutí nepovolených a nebezpečných předmětů, kterých by mohlo být zneužito ke vzniku mimořádné události ve Vězeňské službě.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. TREST

Trest nebo také **sankce** je uvalení nějakého omezení, újmy, ztráty nebo bolesti, jímž oprávněná osoba vymáhá dodržování mravních, společenských nebo právních pravidel daného společenství. Smyslem trestu může být náprava, odstrašení, ochrana společnosti nebo obnovení narušeného řádu. Tresty se vyskytují v právu, ve výchově, v náboženství, ve společenském životě a ve sportu.

1.1 Filozofie trestu

Trestem společenství vymáhá dodržování svých společenských a zákonných norem. Tím jednak hodnotí a potvrzuje jejich závažnost a zároveň uznává trestaného jako přičetnou osobu, odpovědnou za své jednání. Trest může plnit čtyři základní funkce:

1. přispět k nápravě potrestaného (výchovná funkce);
2. odradit či odstrašit jiné od podobného jednání (preventivní funkce);
3. chránit společnost před pachatelem (ochranná funkce – např. vězení);
4. obnovit spravedlnost, která byla přečinem narušena (restaurativní funkce).

Tato poslední funkce, totiž obnova a potvrzení porušeného řádu, je historicky patrně nejstarší a i když je nám dnes hůře pochopitelná, je pro význam trestu základní. Nejstarší indický „Zákoník Manuův“ ji vyjadřuje takto:

“Kdyby král neúnavně netrestal ty, které trestat má, silnější by si pekli ty slabší jako ryby na rožni. Nikomu by nic nepatřilo a svět by byl vzhůru nohama.“

V dalším příkladě takto:

“Potrestaný zločin padá na hlavu pachatele. Čtvrtina nepotrestané nespravedlnosti padá na toho, kdo ji způsobil, čtvrtina na svědky, čtvrtina na soudce a čtvrtina na krále.“

Podobně se vyjadřuje i Immanuel Kant:

“Kdyby se měla ztratit spravedlnost, neměl by život lidí na Zemi žádnou cenu.“

Kritikové právního trestu jej často přirovnávají k pomstě. Od pomsty by se trest měl lišit tím:

- že se neukládá za utrpěnou újmu, ale za porušení pravidel;

- že jej ukládá a vykonává autorita (případně společnost) a nikoliv poškozený sám;
- že je co do rozsahu omezen.

Prvním omezením trestu je zásada „oko za oko, zub za zub“: za vyražený zub jen jeden zub a ne všechny. Postupně se tato míra trestu dále snižovala a dnes se nejen postiženým, ale i kritikům společnosti často zdá, že trest je až příliš mírný. Naopak vlivná kritika moderního vězeňství M. Foucaulta ukazuje, jak právě zdánlivě „humánní“ vězení trestance lidsky poškozují.

1.2 Dějiny trestu

Trest jakožto sankce, uvalená na pachatele vnější autoritou bez ohledu na to, jak své jednání hodnotí on sám, se vyskytuje už v archaických společnostech bez státního monopolu na násilí. Běžnými sankcemi jsou například veřejný posměch, vyloučení z kmene, tělesný trest anebo smrt. Trest, vynesený kmenovou autoritou, vykonává celé společenství. Ve starověkých společnostech se trestní řízení chápalo jako spor mezi poškozenými nebo jejich příbuznými a pachatelem (*akuzační princip*). Ještě v antickém Římě musel žalobce obviněného sám chytit, předvést a usvědčit. Aby se předcházelo zbytečným žalobám, měl proces často charakter sázky: pokud žalobce obviněného neusvědčil, musel sám zaplatit pokutu, kterou chtěl vymoci.

Teprve s posilováním centrální moci se trestní řízení odchyluje od soukromoprávního a funkci žalobce přebírá stát, který také zařizuje vyšetřování a případný výkon trestu (*inkviziční princip*); naopak poškozený hraje v procesu nanejvýš roli svědka a o náhradu škody musí žalovat zvlášť. Tak vzniká funkce veřejného žalobce a později i policejního vyšetřování. Důležitým krokem bylo zavedení práva na obhajobu, jež se prosadilo ve vrcholném středověku, a monopol státu na legitimní užívání násilí. V tradici římského práva se konečně prosadila i zásada, že trest lze ukládat jen na základě zákona (*nulla poena sine lege*) a jen v jím stanovené výši. Od 18. století se také zavádí instituce odvolacích soudů a odvolání.

Starší hrdelní a tělesné tresty se od počátku novověku nahrazují vězením nebo pokutami a vyskytují se už jen ve velmi tradicionalistických, zejména islámských zemích. Trest smrti poprvé napadl italský právník Beccaria a přes vehementní obhajobu I. Kanta a dalších se v průběhu 20. století ve většině zemí zrušil; přispělo k tomu i zneužívání trestu smrti

totalitními režimy 20. století. V současné době se diskutuje o účelnosti a účinnosti běžného trestu vězení a zkoušejí se různé alternativní tresty, které například pachatele konfrontují s jeho obětí a ukládají mu, aby se o ni nebo o pozůstalé postaral, nebo mu ukládají veřejně prospěšné práce.

1.2.1 Trest ve výchově

Výchovné tresty neukládají soudy, nýbrž rodiče, případně vychovatelé. Jejich jedinou funkcí je také potvrdit závažnost určitých norem a přimět dítě či žáka, aby je dodržoval. To se netýká jen chování, ale například také řeči: rodiče i učitelé mají dítě naučit řeč tak, aby se ve společnosti dobře dorozumělo, a pokud dělá chyby, mohou svoji snahu podpořit přiměřeným trestem. „Přiměřenost“ výchovných trestů se však měří výhradně jejich výsledky a každý vychovatel by měl vědět, že příliš tvrdé tresty a od jistého věku tělesné tresty vůbec bude dítě vnímat jako ponižování, takže svého cíle nemohou dosáhnout. Ostatně i malé děti mohou vnímat něco jako trest jen na pozadí a vždy v kontrastu s pochvalou nebo odměnou.

1.2.2 Trest v náboženském smyslu

V archaických společnostech, kde se právo ještě nevydělovalo jako samostatná oblast, má trest vždy také charakter náboženský a i nejstarší známé zákoníky se dovolávají božské autority. Pokud by společnost zločince strpěla a nepotrestala, musí počítat s tresty od bohů, jako je smrt a nemoc, neúroda, hlad nebo neplodnost. Podobně je tomu i v biblickém judaismu, kde je každý zločin porušením Božího řádu, a tedy zároveň proviněním proti Bohu čili hříchem.

V individualizovaných a vnitřních monoteistických náboženstvích jako je judaismus nebo křesťanství a do jisté míry i islám se náboženské tresty také zvnitřňují a vyjadřují obrazy soudu a věčných trestů. Také zde je trest jednak potvrzením a zdůrazněním významu náboženských zásad a požadavků, a na druhé straně uznáním lidské svobody, kterou člověk může i zneužívat a hřešit.

1.2.3 Trest ve společenském životě

Spontánní „tresty“, které vykonávala celá společnost (nebo přesněji veřejnost), jako je například lynč nebo kamenování, moderní státy nepokládají za legitimní a dnes se už

vyskytují spíše výjimečně. Také pranýř jako nástroj veřejného trestu se pro masové společnosti nehodí, zato i dnes různá společenství vymáhají dodržování svých zásad a pravidel tím, že přestupníky „trestají“ například odmítáním komunikace („s tím my nemluvíme“), posměchem nebo vyloučením (například bojkotem). Tyto postihy se však často zneužívají v prostředcích masové komunikace, v kampaních, veřejně šířených pomluvách a podobně, kde obviněný nemá žádnou možnost obhajoby a obvinění tedy už znamená odsouzení.

1.2.4 Trest ve sportu

V individuálních sportech nehrají tresty velkou roli a diskvalifikace nebo distanc se udělují spíše výjimečně, například za doping. Zato v kolektivních hrách jsou velmi důležité a běžné, protože dodržování pravidel zde přímo souvisí s bezpečností hráčů. Postihují některý z těchto úseků:

- *výsledek utkání* (trestný kop, kontumační výsledek);
- *jednotlivé hráče* (žlutá a červená karta, distanc);
- *sportovní kluby* (pokuty, uzavření hřiště, vyloučení ze soutěže).

Velkým problémem moderního profesionálního sportu je jednak doping, jednak korupce mezi rozhodčími; obojí plyne z velkého tlaku na výsledky, ale zejména ovšem z objemu peněz, které ve sportu obíhají.

1.3 Účel trestu

Hlavní cíle trestu, tedy jeho účel, jsou obsaženy v ustanovení § 23 odst. 1 trestního zákona, který stanovuje: "Účelem trestu je chránit společnost před pachateli trestných činů, zabránit odsouzenému v dalším páchání trestné činnosti a vychovávat jej k tomu, aby vedl řádný život, a tím působil výchovně i na ostatní členy společnosti."

Základním cílem uvedeným v citaci ustanovení § 23 je ochrana společnosti. Trest je prostředek sebeobrany společnosti před trestným činem. K tomuto základnímu a konečnému cíli je třeba dospět cíli dílčími, jimiž jsou individuální a generální prevence.

Individuální prevencí je myšleno zabránění pachateli v dalším páchání trestné činnosti, což znamená přimět pachatele k respektování zákonů. Je zapotřebí mu co nejvíce znesnadnit či úplně znemožnit trestnou činnost. K dosažení tohoto cíle může vést buď trest odnětí svobody nebo trest zákazu činnosti, která pachateli poskytla příležitost k páchání trestné činnosti anebo trest propadnutí věci, které pachatel využil ke spáchání trestné činnosti.

Generální prevence má zajistit ochranný efekt trestu ve vztahu k ostatním potenciálním pachatelům. Nejde pouze o hrozbu trestem, kdy spravedlivé a včas ukládané tresty mohou působit i na ostatní občany, kteří hodlají spáchat trestný čin, ale spíše se jedná o posilování důvěry veřejnosti v trestní právo tím, že jsou ukládány tresty z hlediska individuální prevence pokud možno adekvátní. Spravedlivý trest musí být neodvratný. Občané mohou být uložením trestu pachateli upozorněni na nebezpečnost, zavrženíhodnost i trestnost spáchaných trestných činů. Nezanedbatelná je otázka pocitu bezpečnosti všech občanů, právní jistoty a důvěry v právní systém, jež je představován soudy aplikujícími kvalitní zákony.

Nejznámější teorie účelu trestání lze rozdělit z hlediska jejich podstaty a historického vývoje na absolutní, relativní a smíšené.

Absolutní teorie trestu, vyjádřené formulí: „Trestá se, protože bylo spácháno zlo“, nespojují s ukládáním trestu žádné ostatní společenské úkoly. Tyto teorie spatřují účel trestu a tím i jeho podstatu v trestu samotném. Trest je chápán pouze jako spravedlivá odplata za spáchaný zločin. K zastáncům této teorie patří například Kant. Podle něj jediným úkolem trestu je uskutečňovat spravedlnost, bez které by stát nemohl existovat.

Relativní teorie vyjádřené tvrzením: „Trestá se, aby nebylo pácháno zlo“, příkládají trestu určité cíle užitečné pro společnost. Spojují podstatu trestu s účelem stojícím mimo samotný trest, tj. s ochranou společnosti, jedince. Prvek odplaty odmítají. Do této skupiny teorií trestu zapadá především i teorie psychologického donucení Anselma von Feurbacha, který rozlišuje prevenci na generální, která působí na všechny členy společnosti, aby nepáchali trestnou činnost, a speciální. Základem byla pohrůžka trestem, která jako určité psychologické donucení měla odradit od trestného činu. Naopak důraz na prevenci speciální kladl F. von Liszt. Ten je znám svojí diferenciací pachatelů na náhodné, napravitelné a nenapravitelné, vůči nimž je nutno volit odlišné preventivní postupy.

Teorie smíšené usilují o spojení idejí trestů odplatných a účelově pojatých. Tato teorie obsahuje prvky teorií absolutních i relativních. Základem je myšlenka, že trest má předcházet trestnému činu prostřednictvím prevence generální, zaměřené k osobám, které by se zločinci mohli stát, a prostředky prevence speciální, zaměřené k pachateli trestného činu, o němž se rozhoduje.

1.4 Faktory ovlivňující výkon trestu

Na podmínky samotného výkonu trestu i na typ věznic má největší vliv zajištění bezpečnosti ve věznicích. Ta se odráží v mnoha oblastech výkonu trestu, zejména v druhu a míře zabezpečovacích prostředků, ve volnosti pohybu odsouzených ve věznicích, v jejich střežení při plnění pracovních povinností, v četnosti povolování přerušování výkonu trestu nebo opuštění věznic a uzamykání na celách. Jedním z dalších faktorů ovlivňujících výkon trestu je skladba samotných odsouzených, kdy se v dnešní době v čím dál větší míře jedná o členy organizovaných skupin naší, ale významným způsobem i zahraniční „mafie“, o odsouzené s vysokým intelektem a vojenským výcvikem, mnohokrát prověřeným v cizineckých legiích či kontinentálních válkách. Takovým odsouzeným nejsou cizí současné zbraně, technické prostředky a mnohdy i jejich výroba, ani taktiky vojenských operací a řešení krizových situací. Taktéž v mnoha případech jsou schopni opatřit velké množství finančních prostředků a za ně si pořídit jakýkoliv předmět nebo službu. Stejně jako ovlivňují výkon trestu samotní odsouzení, právě tak usměřňují tuto oblast zaměstnanci věznic. Mnoho z nich při nástupu ať již do služebního či pracovního poměru nemělo přesnou představu o tom, s jakými odsouzenými se zde budou potkávat a svým chováním a jednáním napomáhat k jejich převýchově. Ne každý je při nástupu do služebního či pracovního poměru osobnostně vyzrálý na takové úrovni, že při styku a jednání s odsouzenými si vytváří přirozenou autoritu, nadhled a postavení výchovného pracovníka. Neméně důležitým faktorem jsou také zákonná práva odsouzených na přijetí korespondence, balíčků a návštěv. Vždyť v převážné většině případů zasílají balíčky a korespondenci a zúčastňují se návštěv rodinní příslušníci, přátelé a známí, kteří jsou pro vylepšení situace odsouzeného ve výkonu trestu ochotni zaslat nebo přinést mnohdy cokoli, a to buď vědomě, nebo proto, že o to odsouzený požádal a oni samotní si neuvědomují, jak tyto předměty mohou být v krizových situacích významné a nebezpečné.

V neposlední řadě je zapotřebí zmínit také dovoz a odvoz materiálů do a z věznic pro zajištění výrobní činnosti a zásobování, kdy mnohdy tuto činnost zajišťují civilní osoby, nemluvě o tom, kdo tento materiál do palet a kontejnerů nakládá. Proto je každé vozidlo dovážející a odvázející materiál do věznic pod přímým dohledem příslušníka Vězeňské služby, taktéž materiál je kontrolován zaměstnanci a příslušníky jednotlivých věznic. Jelikož materiál na pracoviště a prostředky zásobování přebírají a uskladňují většinou odsouzení zaměstnaní na pracovištích a ve vnitřním provozu, je významným faktorem zamezení průniku nepovolených a nebezpečných předmětů důsledná kontrola vjíždějících vozidel a nákladu do střeženého objektu. Při odvážení materiálu ve vozidlech je nejdůležitějším úkolem Vězeňské služby zamezit útěku osoby ve výkonu trestu, proto kontrola odjíždějícího vozidla ze střeženého objektu by měla být zaměřena převážně tímto směrem.

Na závěr je nutné se zmínit také o kontrole odsouzených vracejících se z pracovišť, a to jak z vnějších, tak vnitřních. Odsouzení vracející se z vnějších pracovišť, které se nachází mimo objekt věznice a mnohdy jsou určena jako nestřežená, jsou závažným rizikem pro vnesení nepovolených a nebezpečných předmětů všech možných druhů, protože při plnění pracovních povinností bez dohledu příslušníka či zaměstnance Vězeňské služby má možnost se k těmto předmětům dostat, nebo mu je může kdokoliv předat.

Odsouzení, vracející se z vnitřních pracovišť nacházejících se v objektech vězeňské služby nemají ke všem těmto věcem přístup, mají ale přístup k různým strojům a nástrojům, které mohou sloužit k výrobě zbraní (ať už řezných, sečných či střelných) nebo jiných nebezpečných předmětů (lana, dráty, pilky...). Proto provádění důkladných osobních prohlídek odsouzených a důslednému prověření donášených předmětů odsouzenými je zapotřebí věnovat maximální pozornost.

1.4.1 Bezpečnost

Bezpečnost ve věznici dělíme na dva základní typy: vnější – tedy ostraha objektu, činnost na hlavním vstupu a vjezdu, strážní a zásahové hlídky v místě, kde se nebezpečí vyskytne, eskortní činnost apod. Patří sem i stavebně technické a signálně zabezpečovací prostředky, poskytující včas a přesnou informaci, kde dochází k narušení nebo neobvyklé činnosti, tedy mikrovlnné závory, infrazávory, prostorová čidla nebo průmyslová televize s poplachovými kamerami zprostředkujícími bezprostředně pohled na napadené místo. Tyto prostředky slouží i k odvrácení napadení střežených objektů z vnějšku. Řada

z odsouzených je totiž zapojena do organizovaného zločinu a již byly zaznamenány snahy o jejich odstranění nebo osvobození. V roce 2002 proběhla rozsáhlá akce s názvem Alcatraz zaměřená proti ruskému organizovanému zločinu a to ve všech vytypovaných věznicích současně. Jejím výsledkem bylo mimo jiné i budování oddělení se zesíleným stavebně technickým zabezpečením, která jsou dnes ve věznicích Stráž pod Ralskem, Horní Slavkov, Rýnovice, Ostrava a Brno k dispozici pro umístění lidí prokazatelně zapojených do organizovaného zločinu nebo jinak nebezpečných, jejichž možné organizování a prorůstání jejich činností do vězeňských struktur by směřovalo ke vzniku závažných mimořádných událostí.

Vnitřní bezpečnost je pro zaměstnance Vězeňské služby nejdůležitější. Je zajišťována především dozorcí službou, která zajišťuje, aby vůči odsouzeným byla uplatňována pouze ta omezující opatření, která jsou nezbytně nutná z hlediska bezpečnosti, ochrany života a zdraví osob a majetku ve věznicích. Pro její činnost jsou v každé věznici zpracovány specifické směrnice a rozpis dozorcích stanovišť s přesně rozepsanými povinnostmi dozorců a všechno směřuje k tomu, aby vnitřní bezpečnost byla co nejvyšší. Znovu se objevují signálně-zabezpečovací prostředky: celová a katrová signalizace, tísňové hlásiče, přivolávací systémy, průmyslová televize, komunikační zařízení apod. Chybějí prozatím dokonalé zámkové systémy, které dokážou zajistit kam až konkrétní osoba může jít.

Když tyto komplexy dobře fungují, zvyšují vnitřní bezpečnost velmi významným způsobem a předcházejí jak vzniku, tak rozšíření případných mimořádných a krizových situací.

1.4.2 Odsouzení

Jak již bylo v úvodu této kapitoly uvedeno, skladba odsouzených ve věznicích se od dřívějších dob radikálně změnila, přibylo odsouzených za majetkové trestné činy se způsobenou škodou v řádech milionů, odsouzených za distribuci zbraní a omamných a psychotropních látek v organizovaných skupinách a na územích několika států, odsouzených, kteří za odpovídající finanční odměnu jsou schopni provést cokoliv, třeba i zavraždit. Také postavení odsouzených v různých organizovaných skupinách a „mafích“, kdy díky struktuře a hierarchii postavení v těchto skupinách jsou tzv. „pěšáci“ připraveni pro své „bosse“ podniknout a udělat cokoliv, je významným bezpečnostním rizikem, se kterým musí Vězeňská služba při řešení mimořádných událostí počítat. Odsouzení v typu věznice

s dohledem a dozorem jsou v mnoha případech využíváni k plnění pracovních povinností i mimo objekt věznice, takže zpravidla každý pracovní den ráno opouští věznici a po skončení pracovní doby se odpoledne vrací zpět do věznice. V mimořádných případech smí ředitel věznice za splnění zákonných podmínek povolit odsouzenému vycházku na 24 hodin v souvislosti s návštěvou nebo přerušeni výkonu trestu až na 20 dnů ročně i odsouzeným v přísnějším typu věznice.

Ve všech případech návratu odsouzených zpět do věznice, je zapotřebí provést velmi důkladnou osobní prohlídku a prohlídku vnášených předmětů s cílem zamezit proniknutí nepovoleného či nebezpečného předmětu.

1.4.3 Zaměstnanci

Ne každý, kdo nastupuje k Vězeňské službě do pracovního či služebního poměru, může mít adekvátní přehled o činnosti Vězeňské služby při zajišťování výkonu trestu nebo výkonu vazby. Proto se po přijetí do pracovního či služebního poměru každý setká se situací, která jej překvapí a kterou není schopen ihned optimálně vyřešit. I když výběru nových zaměstnanců a příslušníků je věnována mimořádná pozornost a uchazeči jsou před přijímacím řízením povinni podrobit se nejen fyzickým testům, ale i psychologickým testům, ne každý se dokáže s novými požadavky na něj kladenými, vypořádat. Vždyť každodenní kontakt s odsouzenými, v mnoha případech recidivisty, kteří umí bezostyšně lhát a manipulovat se slovy, není každý schopen bez následků zvládnout. Proto se také někdy stává, že odsouzeným je vyhověno i v neopodstatněných žádostech, nebo je přehlédnut jejich pokus o korupci či je povolena věc, která se za normálních okolností nepovoluje. Také neustálý nátlak odsouzených na vymáhání dodržování jejich práv, ohrazování se a psaní stížností na porušení těchto práv, či slíbení pomoci v civilním prostředí nebo finanční odměny jsou faktory, kterým ne každý odolává. Proto i kontrole vstupujících zaměstnanců a příslušníků do střežených objektů včetně jejich zavazadel je nutno se přiměřeně věnovat a každý náznak nedovoleného styku odsouzeného se zaměstnancem či příslušníkem intenzivně prověřit.

1.4.4 Návštěvy odsouzených

Dle zákona o výkonu trestu má odsouzený právo přijímat v čase určeném ředitelem věznice návštěvy blízkých osob (nejvýše 4 včetně nezletilých dětí) na dobu celkem až 3 hodiny

během jednoho kalendářního měsíce. Návštěvy odsouzených jsou organizovány v denní době zpravidla ve dnech pracovního volna nebo pracovního klidu v místnostech k tomuto účelu určených, probíhají za přímého dohledu příslušníků Vězeňské služby a během návštěvy, pokud je tato možnost dána technickým zajištěním věznice, mohou návštěvníci nakoupit ve vězeňské prodejně občerstvení, které při návštěvě zkonsumují. Žádnou z takto zakoupených věcí si ale odsouzený nesmí od návštěvy odnést. Při návštěvě smí odsouzený přijmout balíček s tiskovinami a dopisními potřebami, pokud mu již vznikl nárok, může taktéž přijmout nárokový balíček. Všechny věci, které při návštěvě bude odsouzený přebírat (pouze se souhlasem Vězeňské služby), musí být před povolením vnesení do střeženého objektu velmi důkladně prohlédnuty. Jak již bylo v úvodu řečeno, k návštěvám se dostávají ve většině případů rodinní příslušníci, přátelé a známí, ale také komplicové z páchaní trestné činnosti či osoby, které jsou odsouzeným za něco vděčné.

Proto při návštěvách odsouzených je zapotřebí u těchto vstupujících osob provést osobní prohlídku takovým způsobem, aby bylo zamezeno pronesení jakéhokoliv nepovoleného či nebezpečného předmětu.

1.4.5 Balíčky a korespondence

Dle zákona o výkonu trestu odnětí svobody a vyhlášky ministerstva spravedlnosti, kterou se stanoví řád výkonu trestu odnětí svobody má odsouzený nárok na přijetí korespondence a balíčků.

Korespondenci může odsouzený přijímat i odesílat v neomezeném množství, jediné omezení je v právu Vězeňské služby se seznamovat s obsahem odesílané a přijímané korespondence. Pokud obsah korespondence zakládá podezření, že je připravován nebo páchán trestný čin, Vězeňská služba korespondenci zadrží a předá ji orgánu činnému v trestním řízení. Kontrola korespondence mezi odsouzeným a advokátem zmocněným odsouzeného zastupovat, mezi odsouzeným a státními orgány České republiky nebo diplomatickou misí anebo konzulárním úřadem cizího státu, anebo mezi odsouzeným a mezinárodní organizací, která podle mezinárodní úmluvy, jíž je Česká republika vázána, je příslušná k projednávání podnětů týkajících se ochrany lidských práv, je nepřipustná. Tato korespondence se adresátu odesílá a odsouzenému doručuje neprodleně.

Odsouzený má právo dvakrát ročně, zpravidla u příležitosti narozenin a vánočních svátků, přijmout balíček s potravinami a věcmi osobní potřeby do hmotnosti 5 kg. Balíčky

podléhají kontrole zaměstnanců Vězeňské služby. Odsouzenému se nepředají věci, které odporují účelu výkonu trestu nebo které není dovoleno mít u sebe, zejména věci, kterými by mohl ohrozit život a zdraví vlastní nebo jiných osob. Nepředané věci se odešlou zpět odesílateli na náklady odsouzeného. Na balíčky obsahující prádlo, oděv a potřeby k realizaci programu zacházení, pro vzdělávání nebo zájmovou činnost se nevztahují omezení v počtu balíčků přijatých v jednom kalendářním roce. V případě, že balíček obsahuje cennosti, peníze, zbraně a střelivo, léky, léčiva, alkoholické nápoje (včetně piva), výrobky obsahující líh a jiné těkavé látky, výrobky ve skleněném obalu, potraviny podléhající rychlé zkáze, výrobky v tlakových nádobách (spreje), tiskoviny nebo materiály propagující národnost, etnickou, rasovou, náboženskou nebo sociální nesnášenlivost, fašismus a podobná hnutí, násilí a hrubost, jakož i tiskoviny nebo materiály obsahující popis výroby a použití návykových látek, jedů, výbušnin, zbraní a střeliva, nebo v případě, že odsouzený balíček odmítne převzít, vrátí se balíček nebo jeho nepředaná část odesílateli jako nová zásilka na náklady odsouzeného, pokud k vrácení nedošlo již při návštěvě.

Jak již bylo řečeno, jelikož korespondenci a balíčky zasílají převážně rodinní příslušníci a přátelé či známí, jsou právě tyto nároky odsouzených značným rizikem pro průnik nepovolených a nebezpečných předmětů. Pokud jsou tyto předměty při předávání balíčků a korespondence odhaleny, nehrozí odsouzenému žádný postih, jelikož on přeci nemůže za to, že mu tyto předměty někdo zaslal. Odesílateli taktéž nehrozí žádný postih, jelikož on nevěděl, že tyto předměty se zasílat nemohou. Pro pracovníky Vězeňské služby si lze pro příště zapamatovat odesílatele a při přijetí dalšího balíčku tomuto věnovat zvýšenou pozornost. Pokud jsou ale nepovolené a nebezpečné předměty záměrně ukryty v obsahu balíčku či korespondence, je jméno a adresa odesílatele většinou vymyšlené a nelze předpokládat, že další balíček či korespondence bude odeslána ze stejné adresy. Z těchto důvodů je věnování přiměřené pozornosti kontrole balíčků a korespondence pro odsouzené nezbytností a nelze ji v žádném případě podceňovat.

1.4.6 Dovoz materiálu do věznic

Do věznic se dováží materiál pro zabezpečení pracovních činností odsouzených a zásobování. Co se týče dovážení materiálu pro zabezpečení pracovních činností, dováží se nejčastěji součástky výrobků, které se ve věznicích kompletují, či polotovary, které se ve věznicích opracovávají. Po provedení pracovním úkonu (kompletace či opracování) se

materiál odváží z věznice zpět. Materiál dovážený i odvážený je uložen převážně na paletách nebo v kontejnerech v několika vrstvách na sobě, takže kontrola takto dovezeného materiálu je těžce proveditelná. Jako preventivní opatření pro průnik nepovolených a nebezpečných předmětů se provádí namátkové přeskládání některé z palet či kontejnerů a pro zamezení útěku vězněné osoby vložení ocelových tyčí od vrchní vrstvy výrobků až po tu spodní. Kde to dovoluje technické vybavení věznic, jsou zřízena tzv. překladiště, kde je dovezený materiál uskladněn a do výroby je vydán až po prověření odpovědným pracovníkem. Taktéž odvoz hotových výrobků je proveden až po prověření nákladu a přepočítání všech odsouzených na pracovišti zařazených.

Zásobování do věznic v největší míře dopravuje potraviny určené k přípravě stravy pro odsouzené a zaměstnance, dále k zajištění oděvních svršků pro odsouzené a jejich praní a k provádění různých stavebních úprav a oprav. Ve většině případů je dovoz materiálu i zásobování prováděno civilními osobami, které nemají k Vězeňské službě žádný vztah a povinnosti, proto kontrola vjíždějících a vyjíždějících vozidel do a ze střežených objektů je velmi významným rizikem pro vznik mimořádné události a této oblasti je nutno věnovat maximální pozornost.

1.4.7 Pracoviště odsouzených

Pracoviště odsouzených můžeme dle místa provozu rozdělit na :

- vnitřní pracoviště – patří sem zajištění vnitřního provozu věznice (kuchyně, prádelna, údržba) a vnitřní pracoviště, kde je vykonávána pracovní činnost odsouzených a jsou vždy umístěny v objektu věznic, práci zde vykonávají všichni odsouzení bez ohledu na typ věznice, do které byly umístěni;
- vnější pracoviště – nacházejí se mimo objekt věznic, pracovní činnost zde vykonávají odsouzení zejména v typu dohled a dozor, dle zvážení bezpečnostních rizik se dále dělí na střežená a nestřežená.

Ve všech druzích pracovišť se odsouzení setkávají s civilními osobami, i když na vnitřních pracovištích zejména se zaměstnanci Vězeňské služby a ve většině případů se odsouzení snaží s těmito osobami navázat kontakt. Právě zde a zejména na vnějších pracovištích dochází k pravděpodobnosti získání nepovoleného či nebezpečného předmětu (ať už se jedná o zbraň, mobilní telefon, omamné a psychotropní látky, dorozumívací zařízení,

prostředky k provedení útěku, ...) a z tohoto důvodu se provádění osobních prohlídek odsouzených při návratu z pracoviště musí věnovat nejvyšší pozornost a obezřetnost. Zejména při provádění prohlídek odsouzených vracejících se z pracoviště je vysoká pravděpodobnost odhalení nepovolených a nebezpečných předmětů, které si odsouzení na pracoviště nechali donést, nebo si je tam vyrobili.

2 NEBEZPEČNÁ A NEPOVOLENÁ VĚC

Dle zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody (dále jen „zákon o výkonu trestu“) a vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody (dále jen „řád výkonu trestu“), se každému odsouzenému poskytne uzamykatelná skříňka, ve které má uloženy své osobní věci.

Dále se stanoví, že si odsouzený může u sebe ponechat:

- a. písemnosti související s trestním řízením, které bylo nebo je proti němu vedeno, a další úřední písemnosti;
- b. v množství přiměřeném možnostem jejich uložení v poskytnuté skříňce fotografie, dopisy, právní předpisy, vlastní knihy, časopisy a noviny;
- c. odsouzený může mít u sebe též kapesní nebo náramkové hodinky, psací potřeby, věci potřebné k vedení běžné korespondence, ruční mlýnek na kávu, elektrický holicí strojek, hrneček na nápoje a základní hygienické potřeby;
- d. vlastní přenosný radiopřijímač napájený z vlastního zdroje, pro který je v přijímači prostor a je jeho součástí, se odsouzenému umožní používat po provedení kontroly technických parametrů ke zjištění, zda nebylo instalováno nežádoucí zařízení.

O ponechání jiných věcí rozhoduje ředitel věznice nebo jím pověřený zaměstnanec Vězeňské služby. Ostatní věci, včetně peněz a cenností, které má odsouzený u sebe, mu správa věznice na jeho žádost uloží. Doklady osobní totožnosti odsouzeného přebírá věznice do úschovy vždy. Není-li uložení některých věcí zejména vzhledem k jejich povaze nebo množství možné, správa věznice na náklady odsouzeného zabezpečí jejich odeslání osobě, kterou odsouzený určí.

2.1 Mimořádné události ve Vězeňské službě ČR

Jak je z předchozího textu patrné, jiné věci než jsou taxativně vyjmenovány v zákoně a řádu výkonu trestu, nebo které jsou povoleny ředitelem či pověřeným pracovníkem, jsou věci nepovolené.

Jako nebezpečnou věc můžeme označit každou věc, která by svým charakterem mohla ohrozit život nebo zdraví osob, mohlo by jí být zneužito při útěku, napadení zaměstnanců

nebo věc, kterou by se dalo pokračovat v páčání trestné činnosti či věc, která vyvolá u odsouzených pocit smělosti a neohroženosti a s tím spojené riziko vzniku mimořádné události.

Dle nařízení generálního ředitele Vězeňské služby jsou stanoveny mimořádné události týkající se vězňených osob nebo chovanců, a to:

- příprava, pokus nebo útěk vězňené osoby nebo chovance a jeho dopadení, vzpoura vězňených osob nebo chovanců, vyhlášení hromadného odmítání stravy, hromadné porušení vnitřního řádu věznice nebo hromadné neuposlechnutí příkazu oprávněné osoby;
- smrtelný, těžký nebo hromadný úraz nebo otrava, úmrtí, vražda nebo sebevražda vězňené osoby nebo chovance poté, kdy lékař konstatuje smrt, pokus o vraždu nebo sebevraždu vězňené osoby nebo chovance;
- zneužití povolení k opuštění věznice v souvislosti s návštěvou nebo s programem zacházení nebo s přerušáním výkonu trestu odnětí svobody udělených podle právního předpisu;
- zneužití povolení volného pohybu mimo věznici při plnění pracovních úkolů nebo zařazení na nestřežené pracoviště, 5. nerealizování stanovených vycházek vězňených osob nebo chovanců ze strany Vězeňské služby;
- nalezení omamné nebo psychotropní látky v objektu Vězeňské služby nebo na vnějším pracovišti odsouzených, a to po potvrzení autorizovanou toxikologickou laboratoří;
- volní odmítání stravy, je-li indikován stav vyžadující odeslání k ústavnímu léčení a ukončení volního odmítání stravy;
- sebepoškození, u něhož dojde k přímému ohrožení života nebo je důvodný předpoklad, že dojde k těžké újmě na zdraví;
- nalezení záznamového nebo mobilního komunikačního zařízení nebo SIM karty v objektu Vězeňské služby (výrobní zóně věznice) nebo na vnějším střeženém pracovišti odsouzených včetně informace, zda uvedená zařízení nebo SIM karta byly nebo nebyly zneužity nebo zda je důvodný předpoklad, že k jejich zneužití došlo nebo nedošlo;

- výskyt infekčního onemocnění podléhajícího povinnému hlášení, u kterého se vyhlásují přísná karanténní opatření;
- hromadný výskyt přenosného onemocnění, za hromadné onemocnění se považuje situace, kdy onemocní současně tři nebo více osob;
- ohrožení zdraví nebo života závažnou situací na pracovišti, ve stravování, v zásobování pitnou vodou nebo při odstraňování veškerých druhů odpadů;
- zneužití výpočetní techniky nebo neoprávněné zacházení s výpočetní technikou v objektu Vězeňské služby nebo na vnějším pracovišti odsouzených.

2.2 Vyhodnocení rizikovosti faktorů ovlivňujících výkon trestu

Pro vyhodnocení rizikovosti faktorů ovlivňujících výkon trestu s přihlédnutím k průniku nepovolených a nebezpečných předmětů jsem využil statistiku nálezů nepovolených a nebezpečných předmětů za období 2007 – 2009 uveřejněnou v časopisu České Vězeňství, kde byly zaznamenány případy nálezů předmětů, které mohou způsobit nejzávažnější mimořádné události ve Vězeňské službě.

Jedná se o:

- zbraně – možné zneužití k útěku, k ohrožení životů a zdraví, k braní rukojmích;
- mobilní telefony – možnost domluvy útěku a pomoci při něm, přepadení eskorty či pokračování v páchání trestné činnosti;
- prostředky určené k útěku – pilky, lanka, lana, páčidla, klíče a jiné předměty, které mohou být použity k překonání stavebně technických prostředků zabezpečení věznic;
- peníze a cennosti – prostředky, které mohou být použity k uplácení a jako odměna za donesení předmětů potřebných k útěku, či k vykonání určité služby;
- omamné a psychotropní látky – po jejich konzumaci ztráta respektu vůči personálu věznic, možné napadení, vzpoura, útek nebo otrava.

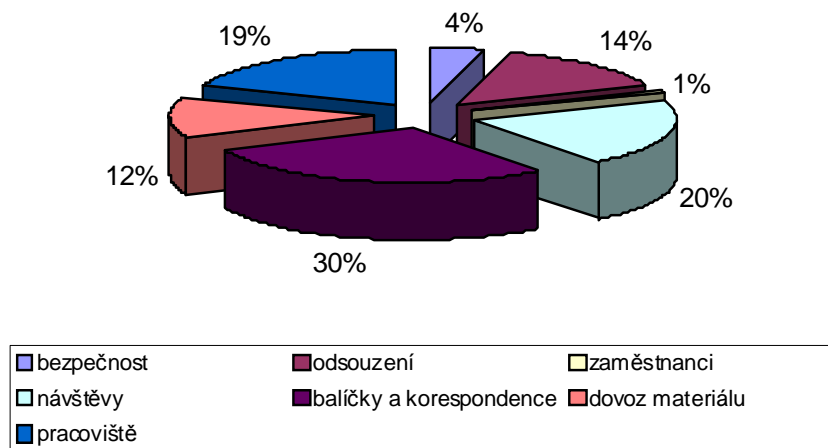
Při vyhodnocení rizikovosti faktorů budeme z uvedené statistiky zjišťovat, jakým způsobem se vyjmenované nepovolené a nebezpečné věci do věznic před jejich odhalením

dostaly. Musíme samozřejmě počítat i s tím, že ne všechny tyto předměty byly odhaleny a že některé se ještě ve střežených objektech nacházejí.

Z uvedené statistiky a vyhodnocení průniku nepovolených a nebezpečných předmětů – viz. příloha č. 1 vyplývá, že nejrizikovějšími faktory pro průnik nepovolených a nebezpečných věcí jsou:

1. balíčky a korespondence
2. návštěvy
3. návrat odsouzených z pracoviště
4. samotní odsouzení (při návratu z vycházky či přerušení trestu)
5. dovoz materiálu do věznic
6. nedodržení bezpečnosti ve věznici
7. zaměstnanci

průnik nepovolených předmětů

Graf č. 1: procentuelní podíl faktorů ovlivňujících průnik nepovolených předmětů

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 STŘEŽENÉ OBJEKTY VĚZEŇSKÉ SLUŽBY

Jak jsme si již v úvodu objasnili, Vězeňská služba zajišťuje výkon vazby a výkon trestu odnětí svobody ve vazebních věznicích a věznicích, jakož i ochranu pořádku a bezpečnosti při výkonu soudnictví a správě soudů, při činnosti státních zastupitelstev a Ministerstva spravedlnosti. Střežené objekty lze tedy rozdělit následovně:

- Vazební věznice
- Věznice
- Ústavy pro výkon zabezpečovací detence
- Soudy
- Státní zastupitelství
- Ministerstvo spravedlnosti

Poněvadž Vězeňská služba mimo jiné také vytváří podmínky pro pracovní činnost odsouzených ve výkonu trestu, kterou nelze vždy vykonávat uvnitř věznic, přibude k výše uvedeným střeženým objektům další, a to:

- vnější střežené pracoviště.

3.1 Vazební věznice

Vazební věznice slouží k zajištění obviněného tím, že jej omezí na svobodě umístěním ve vazební věznici. Vazba v trestním řízení není povinná, a to ani u těch nejzávažnějších trestných činů. Závažnost trestného činu není kritériem pro rozhodnutí o vazbě. Do vazby lze vzít obviněného jen ve třech přesně stanovených případech:

- a) obviněný se skrývá nebo uprchl, aby se tak vyhnul trestnímu stíhání nebo trestu;
- b) obviněný ovlivňuje spoluobviněné nebo svědky;
- c) obviněný pokračuje v trestné činnosti, pro kterou je nebo už byl v minulosti stíhán.

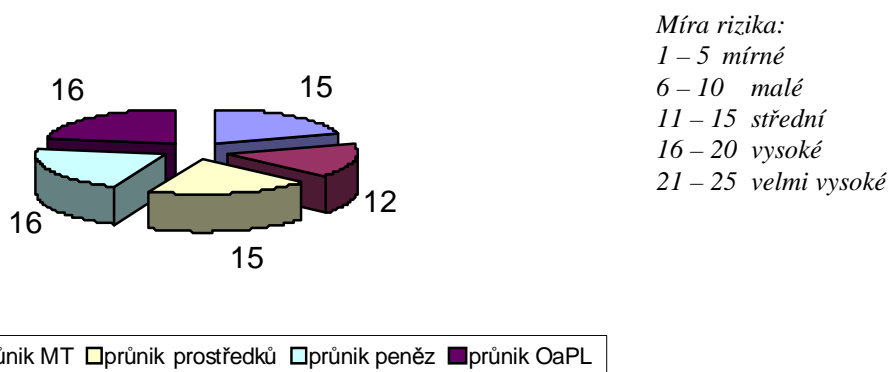
Z uvedeného je tedy zřejmé, že do vazby může být vzat třeba člověk, který opakovaně krade v samoobsluhách drobnosti. Naopak člověk, který je podezřelý např. z vraždy, ale nemaří nijak trestní stíhání, může zůstat na svobodě. Vazba může být nahrazena peněžitou

zárukou (tzv. kaucí), jejíž výši určí soud, písemným slibem obviněného nebo dohledem probačního úředníka či zárukou důvěryhodné osoby. Vazba může trvat jen po tu nejnutnější dobu, celková maximální doba vazby je závislá na tom, pro jakou trestnou činnost je obviněný stíhán, a činí nejvýše jeden rok až čtyři roky.

Jelikož při pobytu ve vazební věznici není obviněný ještě odsouzen a probíhá vyšetřování jeho trestné činnosti, největším rizikem průniku nepovolených a nebezpečných předmětů jsou zbraně a prostředky použitelné k provedení útěku, mobilní telefony k ovlivňování svědků a domlouvání případného alibi, peníze a cennosti k podplacení svědků. Jelikož obviněný má právo na přijetí návštěvy v počtu nejvýše 4 osob jednou za 2 týdny v trvání devadesáti minut, právní zástupce jej může navštívit kdykoliv a přijmout balíček do 5 kg smí odsouzený 1 x za 3 měsíce, je riziko průniku vyjmenovaných nepovolených a nebezpečných věcí nepřiměřené. Proto zajištění vstupů a vjezdů do vazebních věznic musí být věnována maximální pečlivost a využity nejnovější technické prostředky odhalující tyto nepovolené předměty.

Provedením analýzy rizika průniku jednotlivých nepovolených a nebezpečných předmětů ve vazební věznici - viz. příloha č. 2 byly zjištěny tyto stupně rizika:

rizika ve vazební věznici

Graf č. 2: míry rizika jednotlivých nepovolených věcí ve vazební věznici

3.2 Věznice

Zde se ocitne odsouzený po nabytí právní moci rozsudku o odnětí svobody. O tom, do jakého typu věznice je odsouzený umístěn, rozhoduje soud, o tom, do které konkrétní věznice daného typu rozhoduje dispečer generálního ředitelství Vězeňské služby. Při umístění bere v úvahu několik vodítek, a to:

- vzdálenost věznice od místa bydliště odsouzeného;
- umístění případných spolupachatelů ve věznicích;
- přeplněnost věznice v porovnání s ostatními věznicemi stejného typu;
- vyučení odsouzeného pro případné zaměstnání odsouzeného;
- možná bezpečnostní rizika při umístění odsouzeného do konkrétní věznice.

V případě věznic se při vyhodnocování průniku nepovolených a nebezpečných předmětů budeme muset zabývat jednotlivými typy věznic, jelikož délka trestu a podmínky, ve kterých je trest vykonáván, je pro nás v tomto případě určující a od nich se odvíjí míra rizika průniku nepovolených a nebezpečných věcí a jejich druh.

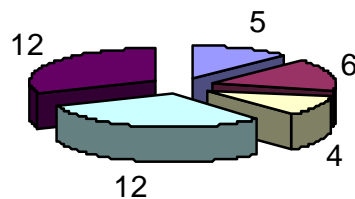
➤ *věznice s dohledem*

- zde vykonávají trest osoby, které byly odsouzeny za trestný čin spáchaný z nedbalosti a které dosud nebyly ve výkonu trestu odnětí svobody pro úmyslný trestný čin;
- odsouzení se ve věznici mohou pohybovat bez omezení, většinou pracují na pracovištích mimo věznici, kde dohled nad jejich činností provádí vychovatel nejméně jednou týdně, v mimopracovní době jim ředitel může povolit volný pohyb mimo věznici k účasti na kulturních a sportovních akcích a bohoslužbách.

Jelikož výše trestu za nedbalostní trestné činy není nijak vysoká a odsouzení ve věznici typu dohled mají možnost každodenního kontaktu s vnějším okolím, je míra rizika provedení útěku minimální – spíše se nabízí odchod odsouzeného z nestřeženého pracoviště. Proto můžeme téměř vyloučit riziko průniku zbraní a prostředků k provedení útěku, z důvodu častého kontaktu s vnějším prostředím taktéž průnik mobilních telefonů a zůstává nám pouze riziko průniku peněz a cenností a omamných a psychotropních látek. Převážně se také jedná o osoby, které jsou ve výkonu trestu poprvé a nemají předpoklady k páčání další trestné činnosti, proto ve většině případů pronesení nebo vyžádání si donesení nepovolených a nebezpečných předmětů od těchto osob nehrozí. Jsou to osoby, u kterých přetrvávají morální kodexy a které, když vědí, že se něco nesmí, toto akceptují a neprovádí to.

Provedením analýzy rizika průniku jednotlivých nepovolených a nebezpečných předmětů ve věznici s dohledem - viz. příloha č. 2 byly zjištěny tyto stupně rizika:

rizika ve věznici s dohledem

Míra rizika:

1 – 5	mírné
6 – 10	malé
11 – 15	střední
16 – 20	vysoké
21 – 25	velmi vysoké

■ průnik zbraní ■ průnik MT ■ průnik prostředků ■ průnik peněz ■ průnik OaPL

Graf č. 3: míry rizika jednotlivých nepovolených věcí ve věznici s dohledem

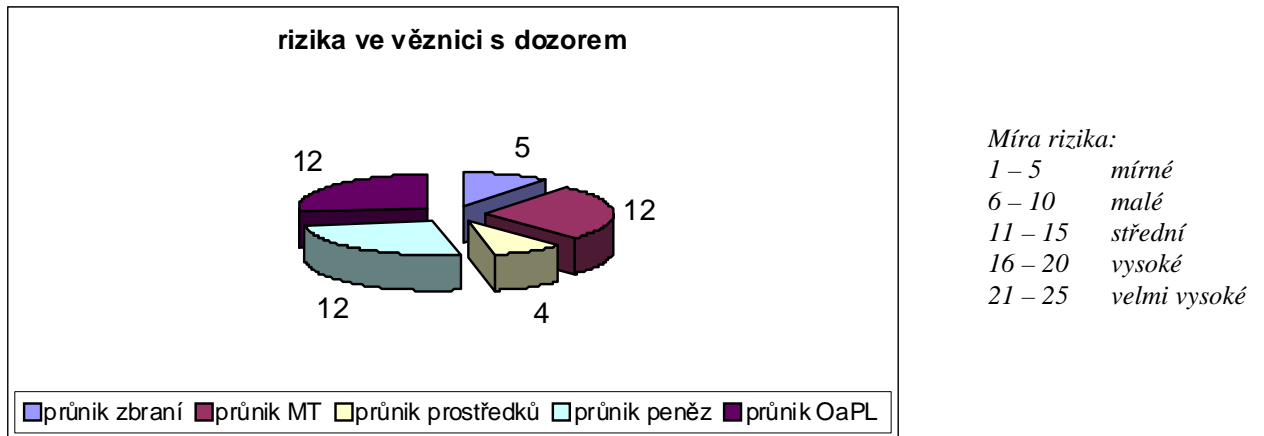
➤ věznice s dozorem

- sem se zařazují osoby, které byly odsouzeny za trestný čin spáchaný z nedbalosti a které již byly ve výkonu trestu odnětí svobody pro úmyslný trestný čin, a dále osoby, kterým byl za úmyslný trestný čin uložen trest odnětí svobody nepřevyšující dva roky a které dosud nebyly ve výkonu trestu pro úmyslný trestný čin;
- odsouzení se v prostorách věznice pohybují organizovaně pod dohledem Vězeňské služby, ředitel může odsouzeným, u nichž lze předpokládat, že toho nezneužijí, povolit volný pohyb uvnitř věznice, odsouzení pracují zpravidla na nestřežených pracovištích mimo věznici, kde nad nimi vykonává dohled určený zaměstnanec Vězeňské služby nejméně jedenkrát za hodinu, odsouzeným, u nichž je předpoklad, že toho nezneužijí, ředitel může povolit volný pohyb mimo věznici při plnění pracovních úkolů.

Jelikož odsouzení v typu věznice dozor si po odpykání poloviny trestu mohou požádat o upuštění od zbytku výkonu trestu a tresty v tomto typu věznice nejsou příliš dlouhé, je míra rizika provedení útěku minimální – spíše se opět nabízí odchod odsouzeného z nestřeženého pracoviště, proto opět můžeme téměř vyloučit riziko průniku zbraní a prostředků k provedení útěku. Jelikož většina odsouzených již nemá pravidelný styk s vnějším okolím, míra rizika průniku mobilních telefonů je vyšší, než u odsouzených ve

věznici s dohledem a dále hrozí riziko průniku peněz a cenností a omamných a psychotropních látek

Provedením analýzy rizika průniku jednotlivých nepovolených a nebezpečných předmětů ve věznici s dozorem - viz. příloha č. 2 byly zjištěny tyto stupně rizika:

Graf č. 4: míry rizika jednotlivých nepovolených věcí ve věznici s dozorem

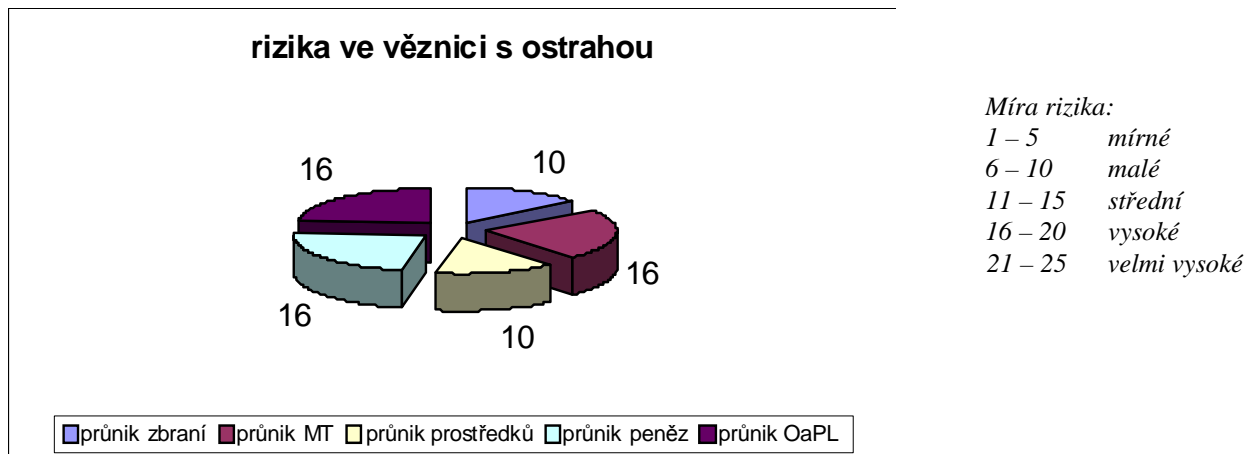
➤ *věznice s ostrahou*

- zde vykonávají trest osoby odsouzené pro úmyslný trestný čin, u nichž nejsou splněny podmínky pro zařazení do jiného typu věznice;
- v prostorách věznice se odsouzení pohybují organizovaně pod dohledem zaměstnance Vězeňské služby, volný pohyb po věznici může ředitel povolit jen výjimečně, odsouzení pracují zpravidla na pracovištích uvnitř věznice nebo na střežených pracovištích mimo věznici, u odsouzených, u nichž je předpoklad, že toho nezneužijí, lze povolit zaměstnání na nestřeženém pracovišti mimo věznici, dohled nad pracovní činností odsouzených se provádí nejméně jedenkrát za 45 minut.

Odsouzení umístění ve věznici s ostrahou mohou, pokud se nejedná o násilné trestné činy, požádat po odpykání poloviny trestu o upuštění od zbytku trestu, délky trestů v tomto typu věznice jsou ale o mnoho vyšší, než ve věznici s dozorem, proto riziko průniku předmětů k provedení případného útěku v tomto typu věznice hrozí, a to buď za použití technických prostředků k útěku nebo za použití zbraně a rukojmí. Ostatní rizika v tomto typu věznice přetrvávají, a to s vyšší mírou rizika, neboť odsouzení v tomto typu věznice se do kontaktu s vnějším světem téměř nedostávají a pobyt ve věznici si snaží ukrátit a zpříjemnit různými

způsoby. Na toto zpříjemnění potřebují mnohdy finanční hotovost na pořízení nepovolených a nebezpečných předmětů, tato hotovost se dá získat i prodejem omamných a psychotropních látek Proto i v těchto oblastech průniku nepovolených a nebezpečných předmětů se míra rizika oproti předchozím případům zvýšila.

Provedením analýzy rizika průniku jednotlivých nepovolených a nebezpečných předmětů ve věznici s ostrahou - viz. příloha č. 2 byly zjištěny tyto stupně rizika:

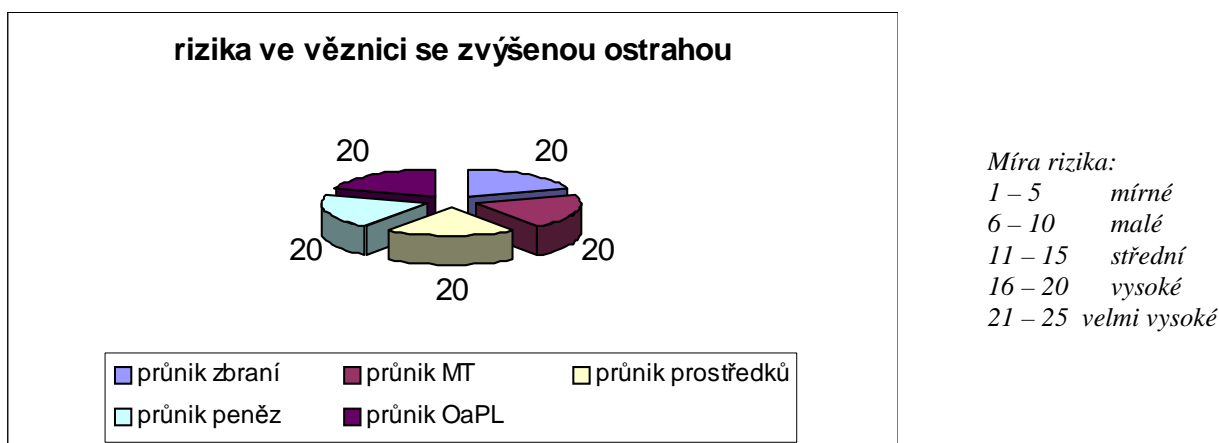
Graf č. 5: míry rizika jednotlivých nepovolených věcí ve věznici s ostrahou

- *věznice se zvýšenou ostrahou*
  - sem se zařazují doživotně odsouzení, zvláště nebezpeční recidivisté, osoby odsouzené za zvláště závažný úmyslný trestný čin k trestu ve výměře nejméně osmi let a osoby odsouzené za úmyslný trestný čin, které v posledních pěti letech uprchly z vazby nebo z výkonu trestu;
  - v prostorách věznice se odsouzení pohybují organizovaně pod dohledem příslušníka Vězeňské služby, volný pohyb po věznici se jim nepovoluje ani při plnění pracovních úkolů, odsouzení pracují na pracovištích uvnitř věznice nebo vhodnou práci vykonávají přímo ve svých celách, dohled nad jejich pracovní činností provádí zaměstnanec Vězeňské služby jedenkrát za 30 minut.

Jak je z výčtu odsouzených uvedeného výše patrné, do věznice se zvýšenou ostrahou jsou umístováni ti pro společnost nejhorší odsouzení, u kterých není předpoklad nápravy a řádného začlenění se po výkonu trestu do občanského života. Spousta z nich je odsouzena za úmyslný násilný trestný čin spáchaný se zbraní, proto riziko průniku těchto předmětů je velmi vysoké. Také sem patří odsouzení na doživotí či k výjimečným trestům

až do výše 25 –ti let, kteří mohou požádat o upuštění od zbytku výkonu trestu až po 2/3 vykonaného trestu, tudíž riziko provedení útěku u těchto odsouzených je také značně vysoké. Mnoho odsouzených ve zvýšené ostraze je členy organizovaných skupin, mnohdy vysoce postavených, u kterých hrozí riziko pomocí mobilních telefonů pokračování v organizování a páchání trestné činnosti. Tito lidé jsou mnohdy velmi movití a chtějí si ve věznicích dopřát poměrně vysokého luxusu, který si pomocí finančních prostředků mohou zajistit. Dlouhou dobu, strávenou ve vězení, si snaží zpříjemnit mnoha způsoby a to i pomocí omamných a psychotropních látek. Proto i rizika průniku těchto nepovolených a nebezpečných předmětů jsou podstatně vyšší, než v jiných typech věznic.

Provedením analýzy rizika průniku jednotlivých nepovolených a nebezpečných předmětů ve věznici se zvýšenou ostrahou - viz. příloha č. 2 byly zjištěny tyto stupně rizika:

Graf č. 6: míry rizika jednotlivých nepovolených věcí ve věznici se zvýšenou ostrahou

3.3 Ústavy pro výkon zabezpečovací detence

Od 1. ledna 2009 došlo k rozšíření výčtu ochranných opatření, která může soud uložit. Nejčastěji ukládaným ochranným opatřením je ochranné léčení, které může být vykonáváno ambulantně (odsouzený sám dochází v pravidelných intervalech za odborným lékařem) nebo ústavně (odsouzený je umístěn do příslušného ústavu – nejčastěji do psychiatrické léčebny). Problém je v tom, že ústavní ochranná léčba je vykonávána v podstatě v běžných zdravotnických zařízeních, z nichž odsouzený může poměrně snadno uprchnout.

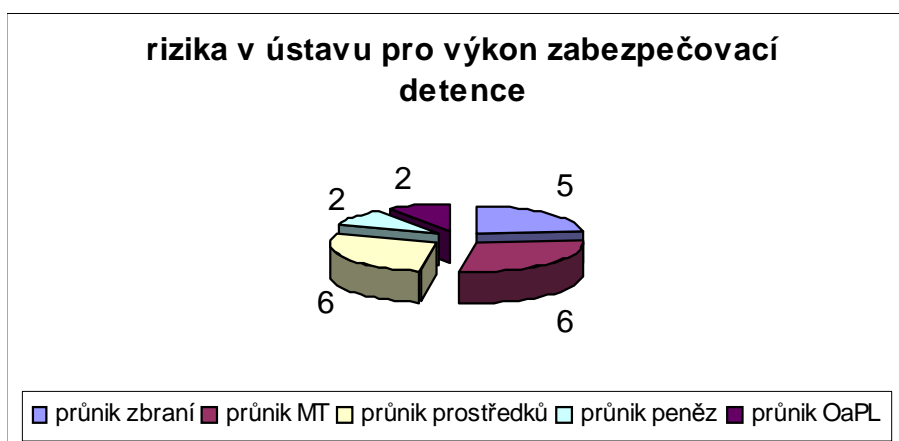
Tento problém má vyřešit právě nově zavedená zabezpečovací detence. Jedná se ve své podstatě o ochrannou léčbu, která ovšem bude vykonávána ve střeženém zařízení vězeňské služby, z něhož odsouzený nebude moci uprchnout (nebo aspoň ne snadno). Nejedná se

tedy o věznici, ale o zdravotnické zařízení, které ovšem bude spravováno vězeňskou službou a v němž platí taková bezpečnostní opatření, která znemožní odsouzeným jejich útěk. Oproti věznici je v zabezpečovacím ústavu také volnější režim pro odsouzené např. pokud jde o přijímání návštěv, korespondenci, přístupu k telefonu a internetu, přijímání balíků a pod.)

Uložit zabezpečovací detenci lze (zjednodušeně řečeno) jen pachateli úmyslného trestného činu, na který zákon stanoví trest odnětí svobody převyšující pět let, spáchaného ve stavu vyvolaném duševní poruchou, jeho pobyt na svobodě je nebezpečný a nelze očekávat, že by uložené ochranné léčení s přihlédnutím k povaze duševní poruchy a možností působení na pachatele vedlo k dostatečné ochraně společnosti. Zabezpečovací detence se neukládá na konkrétně stanovenou dobu, trvá, dokud je to zapotřebí, tedy pokud to vyžaduje ochrana společnosti. Soud však musí minimálně jednou za rok (u mladistvých jednou za půl roku) přezkoumávat, zda důvody zabezpečovací detence stále trvají.

Jelikož ústavy pro výkon zabezpečovací detence jsou v dnešní době umístěny jako samostatná oddělení ve věznicích, musíme při navrhování zabezpečení proti průniku nepovolených a nebezpečných věcí brát v úvahu míru rizika určenou pro jednotlivý typ věznice, ve které se ústav pro výkon zabezpečovací detence nachází. I když míra rizika průniku těchto předmětů jsou poměrně nízká, to je dáno psychickým stavem chovanců v ústavech a jejich poměrně nízké inteligenci.

Provedením analýzy rizika průniku jednotlivých nepovolených a nebezpečných předmětů v ústavech pro výkon zabezpečovací detence - viz. příloha č. 2 byly zjištěny tyto stupně rizika:

Míra rizika:
 1 – 5 mírné
 6 – 10 malé
 11 – 15 střední
 16 – 20 vysoké
 21 – 25 velmi vysoké

Graf č. 7: míry rizika jednotlivých nepovolených věcí v ústavu pro výkon zabezpečovací detence

3.4 Soudy

Soud je nezávislý státní orgán (státní úřad v širším smyslu) vykonávající na základě teorie dělby moci soudnictví a poskytující ochranu porušeným a ohroženým právům fyzických a právnických osob a jiným zákony chráněným zájmům. Výkon soudnictví soudy je realizací práva na soudní ochranu, které je včetně práva na spravedlivý proces zakotveno v mezinárodních dokumentech a v čl. 36 a následujících Listiny základních práv a svobod a patří mezi základní lidská práva. V souladu s těmito ustanoveními se může každý stanoveným postupem domáhat svého práva u nezávislého a nestranného soudu, a ve stanovených případech u jiného orgánu. Právo na spravedlivý proces pak v sobě zahrnuje nejen právo na nezávislé rozhodování s právem účastníků vyjadřovat se ke všem úkonům v průběhu řízení, ale i hospodárnost řízení, jeho včasnost, veřejnost a rovněž tak rovnost zúčastněných stran. Soudy jsou dle čl. 90 Ústavy povolány k poskytování ochrany právům a k rozhodování o vině a trestu za trestné činy, jsou tedy povolány k výkonu soudnictví. Výkon soudnictví je proto třeba považovat za jediný možný způsob realizaci soudní moci. Soudnictví je samostatná a zvláštní činnost státu, vykonávaná jeho jménem organizačně samostatnými a nezávislými soudy jako orgány státu. Je realizována projednáváním a závazným rozhodováním konkrétních věcí ochrany práv daných soudům do pravomoci, a to na základě aplikace právních předpisů a za pomoci zvláštních postupů upravených zákonnými procesními předpisy s případným použitím mocenského donucení.

Organizace soudů je soustava soudů a jejich činnost. Zahrnuje úkoly soudů v rámci dané pravomoci, organizační zásady jejich výstavby a činnosti a organizační strukturu jednotlivých článků soudů. Součástí organizační struktury je otázka vnitřního uspořádání soudů, vzájemné vztahy mezi soudy, vztahy soudů s dalšími orgány a problematika státní správy soudů.

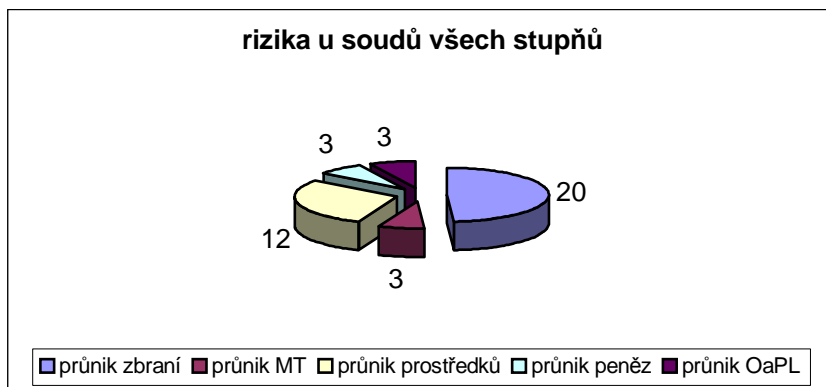
Soustava soudů je souhrn všech obecných nezávislých soudů, jejich působnost, organizační uspořádání a vzájemné vztahy, které vykonávají jménem republiky na jejím území soudnictví. Soustava obecných soudů je jednotná na celém území státu. Mezi soudy soustavy obecných soudů existují určité vztahy a vazby. V rámci soustavy obecných soudů jsou rozlišovány její jednotlivé články. Článek soudní soustavy určuje postavení soudů v rámci soustavy soudů a vztahy působnosti k ostatním soudům této soustavy. Soustava obecných soudů v České republice je čtyř článková. Tvoří ji Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud, vrchní soudy, krajské soudy a okresní soudy, případně soudy těmito článkům

odpovídající, ale jinak označené. Ústavní soud není součástí soustavy obecných soudů. Státní správu soudů spočívající v jejich administrativním a obdobném zabezpečení vykonává Ministerstvo spravedlnosti prostřednictvím předsedů jednotlivých soudů.

Od článku soudů je třeba rozlišit stupeň soudů (tzv. instanci). Stupeň soudů je procesní pojem uplatňující se v rámci rozhodování o opravných prostředcích. Určuje, který soud rozhoduje ve věci jako první a který soud je v téže věci soudem vyššího stupně rozhodujícím o opravném prostředku. Jeden článek soudní soustavy (například soudy krajské) může na základě procesních pravidel rozhodovat v některých věcech jako soud prvního stupně a v jiných jako soud druhého stupně. Soustava obecných soudů v České republice je v současné době dvouступňová, to znamená, že proti rozhodnutí soudu prvního stupně je přípustný jeden řádný opravný prostředek.

V případě soudů a hodnocení rizika průniku nepovolených a nebezpečných předmětů musíme počítat s tím, že v mnoha případech se projednávání trestných činů týká vysoce postavených a velmi bohatých osob, které by mohly být od soudu uneseny a osvobozeny, nebo jako nepohodlné odstraněny. Pokud je obviněný či odsouzený k soudu dopraven eskortou Vězeňské služby, je u něj vždy před eskortou provedena důkladná osobní prohlídka a proto se nepředpokládá, že by u sebe měl jakýkoliv takový předmět. Proto je zapotřebí věnovat se zejména vstupujícím osobám do objektů soudů, nikoliv zaměstnancům a obviněným či odsouzeným. Z hlediska míry rizika průniku nepovolených a nebezpečných předmětů jsou nejzávažnější zbraně a prostředky použitelné k útěku, rizika průniku ostatních předmětů jsou minimální.

Provedením analýzy rizika průniku jednotlivých nepovolených a nebezpečných předmětů u soudů všech stupňů - viz. příloha č. 2 byly zjištěny tyto stupně rizika:

Míra rizika:

1 – 5   *mírné*

6 – 10   *malé*

11 – 15   *střední*

16 – 20   *vysoké*

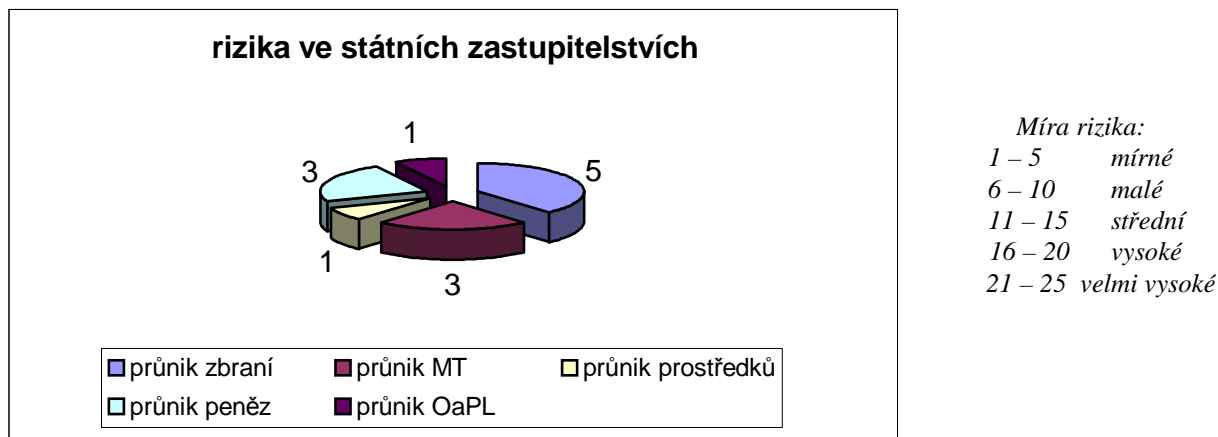
21 – 25   *velmi vysoké*

Graf č. 8: míry rizika jednotlivých nepovolených věcí u soudů všech stupňů

3.5 Státní zastupitelství

Státní zastupitelství je významným činitelem výkonu spravedlnosti. Státní zastupitelství realizuje právo státu na stíhání osob, které se měly dopustit trestných činů. Tento zájem se v demokratické trestní justici chápe širěji jako 'veřejný zájem', který je v tom, že veřejný žalobce stíhá osoby podezřelé ze spáchání trestného činu, ale i v tom, že veřejný žalobce má uloženy povinnosti k oběti trestného činu, mladistvým pachatelům, obhajobě ap. Tyto povinnosti se týkají ochrany základních práv a svobod, do nichž je zasahováno v trestním řízení, a to nejen obviněného, ale i dalších osob zúčastněných na trestním procesu. V konkrétní podobě se jedná např. o nepřípustnost zatajení důkazů ve prospěch obviněného, povinnost nepodat obžalobu za určitých skutkových předpokladů (např. podezření ve vztahu k obviněnému bylo vyvráceno), povinnost zamezit porušování práv a svobod ze strany policie v rámci stadia před podáním obžaloby. Státní zastupitelství zajišťuje veřejný zájem i v netrestní oblasti své působnosti. Účast státních zástupců a soudců na výkonu trestní spravedlnosti je rozdílná. Soudci v trestním řízení rozhodují o vině a trestu, státní zástupci podávají k soudu obžalobu a zastupují ji v řízení před soudem. Pro plnění obžalovací funkce si zajišťují potřebné podklady v rámci předsoudního stadia trestního řízení. V předsoudním stadiu procesu uplatňují státní zástupci zájem státu na boji s trestnou činností. Rozdílné povaze činnosti v trestním řízení odpovídá jiné uspořádání státního zastupitelství oproti soustavě soudů (vyšší míra centralizace, závaznost pokynu nadřízeného). Společným rysem je to, že soudci i státní zástupci se účastní na výkonu trestní spravedlnosti. Jelikož v budovách státních zastupitelstev se v absolutní většině případů nesetkáme s obviněnými či odsouzenými, průnik prostředků k provedení útěku je zcela nepravděpodobný. Taktéž průnik zbraně by v budově státního zastupitelství neměl smysl, snad jen pohrůžka a ovlivňování státních zástupců při rozhodování o trestných činech či jako odplata za prohraný soudní spor. To ovšem hrozí státnímu zástupci i v mimopracovní době, tudíž riziko průniku zbraní je taktéž velmi nepravděpodobné. To obdobně platí o průniku peněz a cenností, kterými by se někdo mohl pokusit podplatit státního zástupce před projednáním soudního sporu. Průnik omamných a psychotropních látek také nemá významný efekt, snad jen v omezení účasti státního zástupce u soudu.

Provedením analýzy rizika průniku jednotlivých nepovolených a nebezpečných předmětů do budov státních zastupitelstev - viz. příloha č. 2 byly zjištěny tyto stupně rizika:

Graf č. 9: míry rizika jednotlivých nepovolených věcí v budovách státních zastupitelstev

3.6 Ministerstvo spravedlnosti

Ministerstvo svou organizační, řídicí a kontrolní činností vytváří předpoklady, aby soudy a státní zastupitelství mohly řádně plnit úkoly vyplývající pro ně z Ústavy České republiky a dalších zákonů. Ministerstvo plní své úkoly zejména tím, že:

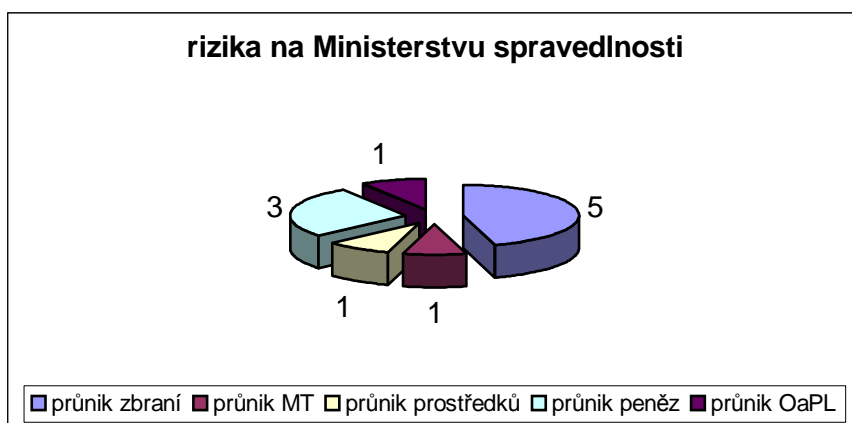
- vytváří potřebné podmínky, zejména personální, organizační, finanční a materiálové pro bezporuchový chod soudů, státních zastupitelství, Probační a mediační služby (dále jen „PMS“) a ostatních jím řízených organizačních složek,
- stanoví formy a metody řídicí a kontrolní činnosti předsedů soudů při výkonu jejich správních funkcí a prověřuje jejich dodržování,
- stanoví formy a metody činnosti vedoucích státních zastupitelství při výkonu jejich správních funkcí a prověřuje jejich dodržování,
- zabezpečuje odbornou výchovu a další vzdělávání soudců, státních zástupců a ostatních zaměstnanců,
- spolupracuje se Soudcovskou unií, Unií státních zástupců a dalšími profesními, jakož i odborovými organizacemi zaměstnanců soudů a státních zastupitelství a ostatních zaměstnanců.

Ministerstvo vykonává státní správu Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu prostřednictvím jejich předsedů, vrchních a krajských soudů zpravidla přímo nebo prostřednictvím jejich předsedů, okresních soudů zpravidla prostřednictvím předsedů

krajských soudů. Ve své řídicí a kontrolní činnosti plně respektuje ústavní princip soudcovské nezávislosti při výkonu soudnictví. Správu státních zastupitelství vykonává ministerstvo buď přímo nebo prostřednictvím jejich vedoucích; správu okresních státních zastupitelství může vykonávat též prostřednictvím krajských státních zástupců. Správu PMS vykonává ministerstvo buď přímo nebo prostřednictvím jejího ředitele. Nad činností PMS vykonává ministerstvo dohled. Ministerstvo zabezpečuje ministryní stanovené úkoly při výkonu dozoru nad dodržováním právních předpisů při výkonu vazby a trestu odnětí svobody a kontroly nad výkonem vazby a trestu odnětí svobody.

Pro vyhodnocení rizik průniku nepovolených a nebezpečných předmětů platí na Ministerstvu spravedlnosti v zásadě stejné argumenty jako u státních zastupitelstev, proto míra rizika průniku těchto předmětů je obdobná.

Provedením analýzy rizika průniku jednotlivých nepovolených a nebezpečných předmětů na Ministerstvo spravedlnosti - viz. příloha č. 2 byly zjištěny tyto stupně rizika:

Míra rizika:

1 – 5   *mírné*

6 – 10   *malé*

11 – 15   *střední*

16 – 20   *vysoké*

21 – 25   *velmi vysoké*

Graf č. 10: míry rizika jednotlivých nepovolených věcí na Mi-

nisterstvu spravedlnosti

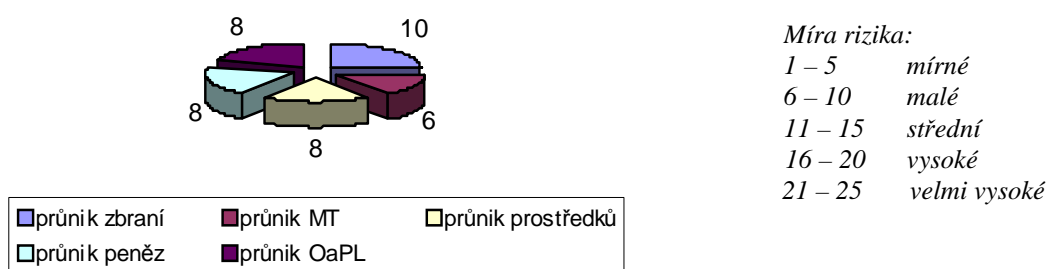
3.7 Vnější střežené pracoviště

Na tato pracoviště odcházejí nebo odjíždějí vykonávat pracovní činnost odsouzení, kteří jsou umístěni převážně ve věznici s dohledem, s dozorem, výjimečně s ostrahou. I když je výběru těchto odsouzených ve věznicích věnována maximální pozornost, nemůžeme vyloučit, že některý z nich se této pracovní činnosti zúčastní právě proto, aby měl volnější přístup a větší příležitost k získání nepovoleného či nebezpečného předmětu. Taktéž provedení střežení těchto objektů není na takové úrovni, jako ve věznicích, proto riziko průniku prostředků pro provedení útěku z tohoto prostoru je značné. Protože před

odchodem či odjezdem je u nich vykonána osobní prohlídka, není předpoklad, že by na střežené pracoviště vnesli některý z těchto předmětů. V odůvodněných případech ale na tato pracoviště vstupují zaměstnanci podnikatelských subjektů, pro které odsouzení pracují a zde hrozí riziko pronesení některého z těchto předmětů. Také dovozem materiálu na tato pracoviště vzniká riziko průniku nepovolených či nebezpečných předmětů.

Provedením analýzy rizika průniku jednotlivých nepovolených a nebezpečných věcí vnější střežená pracoviště - viz. příloha č. 2 byly zjištěny tyto stupně rizika:

rizika na vnějších střežených pracovištích

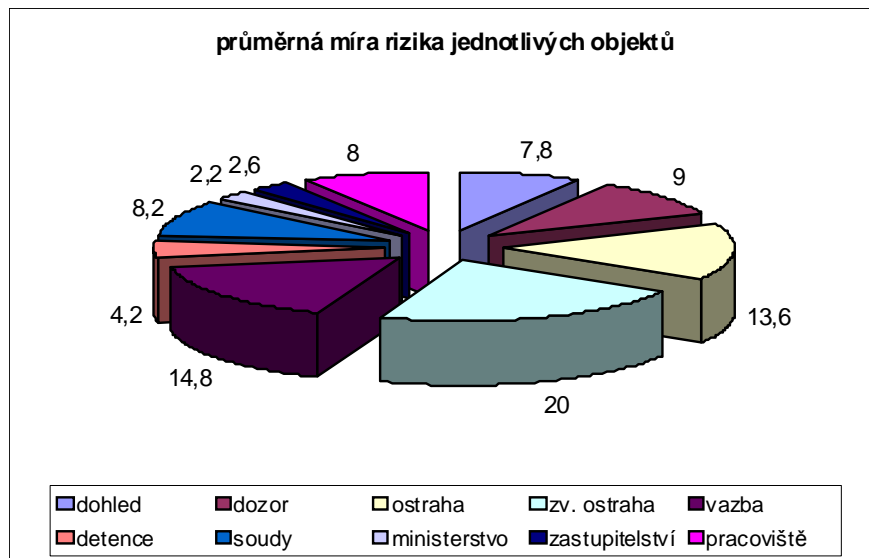
Graf č. 11: míry rizika jednotlivých nepovolených věcí na vnějším střeženém pracovišti

Z provedené analýzy a vyhodnocení rizik průniku nepovolených a nebezpečných předmětů můžeme určit objekty Vězeňské služby, ve kterých hrozí nejvyšší riziko průniku těchto předmětů, těmto objektům při vybavení technickými prostředky pro zamezení průniků věnovat největší pozornost a použít nejmodernější a nejvyspělejší možné prostředky, které se nachází na trhu.

Seřazení objektů dle míry rizika od nejrizikovějších:

- 1) věznice se zvýšenou ostrahou
- 2) vazební věznice
- 3) věznice s ostrahou
- 4) věznice s dozorem
- 5) soudy všech stupňů
- 6) vnější střežená pracoviště
- 7) věznice s dohledem
- 8) ústavy pro výkon zabezpečovací detence
- 9) státní zastupitelství

10) Ministerstvo spravedlnosti

Graf č. 12: průměrná míra rizika průniku nepovolených předmětů

4 REŽIM VSTUPŮ DO JEDNOTLIVÝCH OBJEKTŮ

Nepovolené a nebezpečné předměty, pokud nejsou zaslány prostřednictvím korespondence či balíčků, nebo nejsou dovezeny vozidlem při zajišťování dopravy materiálů na pracoviště, jsou ve většině případů do věznic vneseny, a to buď samotnými odsouzenými, nebo ostatními osobami. Pokud pomíneme vstup či vjezd obviněných či odsouzených osob do vazebních věznic a věznic, protože při příjmu každé takové osoby se u ní provádí důkladná osobní prohlídka a všechny její věci jsou uschovány do skladu a poté zkontrolovány a vydány pouze ty povolené, rizikové pro vnesení nepovolených a nebezpečných předmětů jsou pro nás ostatní osoby. A které osoby a za jakých podmínek mohou vstupovat do střežených objektů si povíme v této kapitole. Pro podmínky vstupů do jednotlivých objektů si tyto objekty rozdělíme do 3 skupin, ve kterých se nachází objekty, které mají stejné podmínky pro vstup a není zapotřebí je od sebe diferencovat. Tyto skupiny jsou:

- vazební věznice, věznice všech typů a ústav pro výkon zabezpečovací detence;
- soudy všech stupňů, státní zastupitelství a Ministerstvo spravedlnosti;
- vnější střežená pracoviště.

4.1 Vstupy do vazebních věznic, věznic a ústavu pro výkon zabezpečovací detence

Pro vstupy do uvedených objektů platí stejná pravidla a podmínky a jsou rozděleny dle průkazů totožnosti, na které je možné vstupovat do několika skupin.

4.1.1 Vstup na zvláštní povolení

Pracovníci jiných subjektů, popřípadě osoby, plnící úkoly vyplývající ze smluv nebo dohod uzavřených s Vězeňskou službou, např. lékaři, odborní hospodářští pracovníci, soukromí podnikatelé, jsou oprávněni vstupovat do objektů pokud předloží občanský průkaz a zvláštní povolení, o jehož vydání rozhoduje generální ředitelství nebo ředitel věznice.

Na zvláštním povolení musí být stanoven prostor objektu, do kterého je pracovník oprávněn vstupovat, uveden účel jeho vstupu, jakož i údaje o tom, zda je mu vstup povolen bez doprovodu nebo s doprovodem.

4.1.2 Vstup bez zvláštního povolení

Ke vstupu do střeženého objektu jsou bez zvláštního povolení oprávněni:

a) *do všech objektů:*

- 1) prezident České republiky,
- 2) předseda vlády České republiky,
- 3) předseda Poslanecké sněmovny a předseda Senátu Parlamentu České republiky,
- 4) ministr a jeho náměstkové,
- 5) generální ředitel a jeho náměstkové,
- 6) státní zástupci všech stupňů a policejní orgány činné v trestní věci obviněného nebo odsouzeného,
- 7) předseda, místopředsedové a soudci Ústavního soudu České republiky,
- 8) předseda a místopředseda Nejvyššího soudu České republiky, jakož i předseda a místopředseda Vrchního soudu,
- 9) orgány oprávněné k provádění kontroly nad výkonem vazby a trestu; zaměstnanci Kanceláře veřejného ochránce práv,
- 10) soudci všech druhů soudů, pokud v trestní věci obviněného nebo odsouzeného rozhodovali nebo rozhodují,
- 11) přísedící, a to v přítomnosti soudce, který je oprávněn ke vstupu do objektu podle předchozího bodu,
- 12) advokáti zapsaní v seznamu advokátů vedeném Českou advokátní komorou, popřípadě jimi pověřeni substituti, zastupující obviněného nebo odsouzeného, notáři zapsaní v Notářské komoře České republiky a určení soudní znalci,
- 13) osoby pověřené vedením příslušné církve nebo náboženské společnosti poskytováním duchovní služby,
- 14) pověřeni sociální pracovníci a tlumočníci,

b) *do objektů na území kraje* nebo regionu předseda a místopředseda krajského nebo městského soudu,

c) *do objektů na území okresu* předseda a místopředseda okresního nebo obvodního soudu.

4.1.3 Vstup na služební průkaz příslušníka a průkaz občanského zaměstnance VS

Jedná se o nejčastěji využívaný vstup do střežených objektů vězeňské služby. Příslušníci Vězeňské služby jsou oprávněni vstupovat do objektů, pokud předloží služební průkaz příslušníka Vězeňské služby nebo dočasný průkaz. Rozsah pohybu takového příslušníka v objektu vyplývá z jeho služebního zařazení a vykonávané služební funkce, popřípadě ze zvláštního zmocnění vydaného příslušným funkcionářem Vězeňské služby. Občanští zaměstnanci Vězeňské služby jsou oprávněni vstupovat do objektů, pokud předloží průkaz občanského zaměstnance Vězeňské služby nebo dočasný průkaz. Rozsah pohybu takového zaměstnance v objektu Vězeňské služby vyplývá z jeho pracovního zařazení nebo vykonávané funkce, a není doprovázen příslušníkem vězeňské stráže.

4.1.4 Vstup na služební průkaz příslušníka PČR, BIS nebo VP

Ke vstupu do objektu jsou oprávněni též příslušníci policie, Bezpečnostní informační služby České republiky a Vojenské policie, pokud přicházejí za účelem služební činnosti a prokáží se příslušným služebním průkazem.

Mimo administrativní budovu Vězeňské služby jsou tyto osoby doprovázeny příslušníkem nebo zaměstnancem VS.

4.1.5 Vstup na občanský průkaz

Vstup do objektu lze povolit též osobě nebo orgánu, pokud prokáže oprávněný zájem a předloží platný občanský průkaz občana České republiky. Vstup osob na základě potvrzení o ztrátě občanského průkazu se neumožní, pokud toto potvrzení není opatřeno fotografií.

Vstup na občanský průkaz povoluje ředitel příslušné věznice nebo jeho zástupce, popřípadě generální ředitel nebo jeho náměstkové.

Do stanoveného prostoru je osoba vstupující na občanský průkaz vždy doprovázena. Je-li nezbytný rozhovor s obviněným nebo odsouzeným, uskuteční se též v přítomnosti příslušníka vězeňské stráže, pokud zvláštní předpis nestanoví jinak.

4.1.6 Vstup na cestovní pas, diplomatický pas nebo diplomatický průkaz

Vstup do objektu lze povolit osobě, pokud prokáže oprávněný zájem a předloží cestovní pas, diplomatický pas nebo jiný průkaz totožnosti, vydaný cizím státem, který Česká

republika uznává, anebo diplomatický průkaz. Při povolování vstupu takové osobě a jejího pohybu v objektu se postupuje obdobně jako při vstupu na občanský průkaz.

4.1.7 Vstup na jiné průkazy totožnosti

Vstup do objektu lze povolit též osobě nebo orgánu, pokud prokáže oprávněný zájem a předloží platný průkaz totožnosti opatřený fotografií. O vstupu takovéto osoby nebo orgánu rozhoduje vždy ředitel věznice nebo jeho zástupce.

U všech vstupujících osob se provádí osobní prohlídka pomocí detekčního rámu a prohlídka zavazadla pomocí rentgenového přístroje. Výjimku osob, u kterých se neprovádí osobní prohlídka a prohlídka zavazadel, tvoří osoby uvedené v kapitole 4.1.2 odst. a) bod 1. – 5., dále ředitelé jednotlivých odborů generálního ředitelství VS, ředitel věznice a jeho náměstkové a vedoucí oddělení vězeňské a justiční stráže příslušné věznice.

4.2 Vstupy do budov soudů, státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti

Pro povolení vstupů do budov soudů, státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti platí stejné podmínky a omezení, jako pro vstup osob do vazebních věznic, věznic a ústavů pro výkon zabezpečovací detence. Předseda příslušného soudu svým pokynem určí, u kterých osob se bude provádět osobní prohlídka a prohlídka zavazadel a u kterých nikoliv. Většinou není prováděna osobní prohlídka a prohlídka zavazadel u těchto osob:

- zaměstnaných u příslušného soudu, které jsou justiční stráží známé, případně se dostatečným způsobem za takovou osobu prokáží;
- v případě, že se prokáží příslušným dokladem:
  - a) ústavní činitelé (poslanci a senátoři Parlamentu ČR, členové vlády, prezident republiky, soudci Ústavního soudu, soudci obecných soudů, členové, viceprezident a prezident Nejvyššího kontrolního úřadu a ředitel Bezpečnostní informační služby),
  - b) státní zástupci,
  - c) obhájci vykonávající obhajobu v trestním řízení, advokáti podle osobní znalosti justiční stráže,

- d) funkcionáři a pracovníci Ministerstva spravedlnosti,
  - e) příslušníci Policie ČR, příslušníci Vězeňské služby při eskortě.
- zaměstnanci příslušného nadřazeného soudu, prokáží-li se písemným zmocněním předsedy tohoto soudu k provedení kontroly,
  - administrativní pracovnice příslušného státního zastupitelství doručující poštu poté, kdy se prokáží průkazem vydaným státním zástupcem a asistenti Probační a mediační služby poté, kdy se prokáží služebním průkazem,
  - kontrolovat není třeba ani ty osoby, u nichž to individuálním pokynem určí předseda příslušného soudu.

4.3 Vstupy na vnější střežená pracoviště

Na vnější pracoviště mohou vstupovat:

- a) osoby vstupující bez zvláštního povolení uvedení v bodě 1. až 9., příslušníci a občanskí pracovníci VS, pokud prokáží oprávněný zájem,
- b) osoby, které jsou pracovníky organizací nebo podnikatelských subjektů, pro které obvinění, popřípadě odsouzení pracují, pokud předloží průkaz opatřený fotografií; není-li takový průkaz opatřen fotografií, musí předložit platný občanský průkaz nebo jiný průkaz totožnosti,
- c) osoby, které jsou pracovníky jiných organizací nebo podnikatelských subjektů, než pro které obvinění popřípadě odsouzení pracují, pokud předloží souhlasné vyjádření odpovědného pracovníka organizace, který za pracoviště odpovídá a příslušného funkcionáře Vězeňské služby po předložení občanského průkazu nebo jiného průkazu totožnosti.

5 TECHNICKÉ PROSTŘEDKY ZAJIŠŤUJÍCÍ VSTUPY DO STŘEŽENÝCH OBJEKTŮ

Pro vstupy do střežených objektů VS jsou využívány technické prostředky, které svojí podstatou významným způsobem snižují riziko průniku nepovolených a nebezpečných předmětů. Jedná se o různé druhy detektorů kovů, rentgenů a pomůcek k provedení kontroly vozidel.

5.1 Prostředky pro kontrolu vstupujících osob

Kontrolu vstupujících osob provádíme při každém vstupu do střeženého objektu a to z jediného důvodu - abychom zamezili přinesení nepovolených a nebezpečných předmětů. Ve většině případů jsou ve střežených objektech umístěny detektory kovů - detekční rámy v kombinaci s ručním detektorem kovů pro dohledání přesného umístění kovových předmětů. Detektory kovů jsou určeny k vyhledávání kovových předmětů. Princip činnosti detektorů je založen na schopnosti vyhodnocovat odezvu okolního prostředí na vlastní

magnetické pole. Pokud se uvnitř tohoto pole nachází kovový předmět, vytvoří změnu, kterou je detektor schopen zaznamenat a vyhodnotit.

Detekční rámy jsou používány při kontrole osob, zda nevnášejí do střeženého objektu zbraně. Při kontrole je zapotřebí věnovat zvýšenou pozornost osobám používajícím kardiostimulátor, který zcela jistě vyvolá poplach. Proto musíme prověřit, zda poplach vyvolal skutečně kardiostimulátor. Tyto osoby, stejně jako osoby s endoprotézou či šrouby v kostech, je nutno prohlédnout ručním detektorem, zda signál detekčního rámu opravdu

pochází od uvedených zdravotních pomůcek.

5.2 Prostředky pro kontrolu zavazadel

Pro kontrolu zavazadel se ve střežených objektech využívají rentgeny na zavazadla a vizuální kontrola zavazadla příslušníkem Vězeňské služby. Rentgeny se využívají ke kontrole zavazadel nebo předmětů vnášených do střežených objektů a umístěny bývají

v tzv. vstupních koších. Kontrolou má být vyloučeno, že neobsahují zbraně nebo jiné nepovolené předměty určené k ohrožení bezpečnosti střeženého objektu. Principem rentgenů je využití skutečnosti, že rentgenové paprsky jsou schopny pronikat i neprůhlednými materiály a proto jsou používány ke kontrole zavazadel a jiných předmětů bez jejich otevření. Rentgenové záření je pohlcováno prohlíženým předmětem v závislosti na charakteru látky, ze které je vyroben. Rentgenové záření je více pohlcováno látkami s větším atomovým číslem, obecně lze tedy říci, že materiály obsahující kovy pohlcují rentgenové záření více a proto se jeví při výstupu na stínítku jako tmavší.

Vizuální kontrola zavazadla příslušníkem se provádí zejména u odsouzených a osob nacházejících se uvnitř objektu při podezření, že se v nich mohou ukrývat nepovolené věci či předměty. Taktéž se tato prohlídka využívá v případě, že provedená kontrola zavazadla rentgenem odhalila možnost ukrytí nepovoleného předmětu.

5.3 Prostředky pro kontrolu vozidel

Pro kontrolu vozidel vjíždějících do střežených objektů, převážně vazebních věznic a věznic, které dováží a odváží materiál na pracoviště a z pracovišť, zásobování, eskortních vozidel a vozidla dovážející materiální zabezpečení vězňených osob (oděvní součástky, technické zabezpečení – postele, skříňky, stoly, židle,...), se používají různé technické prostředky pro kontrolu vozidel. Vozidla se kontrolují

většinou vizuálně příslušníkem Vězeňské služby, pro špatně dostupná místa vozidel se používají různé tyče, baterky a zrcadla pro snadnější provedení kontroly. V poslední době se začíná využívat, pro odhalení proniknutí nepovolané osoby do střeženého objektu a při výjezdu vozidel případné odhalení vězňené osoby, unikátní zařízení, Heartbeat detector (HBD - detektor tlukotu srdce), schopné odhalit skrytou osobu nebo zvíře

během několika sekund. Tento systém detekuje přítomnost osob ve vozidlech. S využitím

signálů ze speciálních čidel, HBD rozpoznává nárazové vlny produkované tlukotem srdce, které se přenášejí jakýmkoli povrchem nebo předmětem, se kterým je tělo v kontaktu. HBD shromažďuje a analyzuje tyto signály pomocí speciálních vyhodnocovacích algoritmů, čímž dokáže odhalit skrytou osobu za méně než 1 minutu.

5.4 Vyhodnocení využívaných prostředků zajišťujících vstupy do střežených objektů

Prostředky využívané pro zabezpečení vstupů do střežených objektů jsou v dnešní moderní a technicky vyspělé době mnohdy zastaralé, zejména, když uvážíme zlepšení technologií a obměnu materiálů ve výrobě zbraní, mobilních telefonů a jiných dorozumívacích zařízení. Taktéž v souvislosti s obměnou skladby odsouzených v našich věznicích musíme čím dál více počítat s možností pronesení různých druhů výbušných a třaskavých látek, ale také s pronesením omamných a psychotropních látek, které tyto prostředky nejsou schopné odhalit a samotná vizuální kontrola příslušníkem Vězeňské služby také ne.

5.4.1 Prostředky pro kontrolu osob

Jelikož pro bezpečnost ve vazebních věznicích a všech typech věznic je rizikovým předmětem i mobilní telefon, musí být nastavena velmi vysoká citlivost detekčního rámu, aby tento telefon byl schopen odhalit. Nepříjemným příznakem této vysoké citlivosti je ale pozitivní detekce na všechny drobné kovové předměty jako např. opasky, boty, hodinky, řetízky, náušnice, piercing, ... Po pozitivní detekci bezpečnostního rámu následuje upozornění na odložení opravdu všech kovových předmětů a nový pokus o průchod rámem bez detekce. V případě detekce v oblasti výše zmíněných předmětů jsou osoby požádány o odložení těchto předmětů a poté vyzkoušen další pokus. Odložené předměty jsou poté zkontrolovány v další fázi vizuálně či pomocí rentgenu na zavazadla. Pokud ani po odložení všech kovových předmětů dochází k detekci rámu, je zapotřebí ještě dohledání kovových předmětů ručním detektorem kovu se zaměřením na oblast, ve které rám detekoval přítomnost kovového předmětu. Vzhledem k mnoha kovovým přezkám, knoflíkům a drukům na většině částí ošacení, je i dohledání ručním detektorem značně komplikované a zdlouhavé. Taková prohlídka může trvat i několik minut a její výsledek nemusí být vždy stoprocentní. Přítomnost omamných a psychotropních látek, nějakého

druhu výbušniny nebo např. keramické zbraně (bodné, sečné či střelné) u vstupující osoby použitím detekčního rámu neodhalíme.

5.4.2 Prostředky pro kontrolu zavazadel

Použití rentgenových přístrojů na kontrolu zavazadel se zdá být neoptimálnější a nejrychlejší způsob takové kontroly. Po vyhodnocení zobrazení rentgenového snímku zavazadla lze dle potřeby provést vizuální kontrolu příslušníkem. Stávající rentgenové přístroje jsou schopny rozlišit od sebe organické a anorganické látky, zvyšovat či snižovat průnik rentgenových paprsků a zvětšovat zobrazené zavazadlo. Zcela jistě odhalují všechny druhy zbraní, municí i elektropřístroje, pro nás nejdůležitější mobilní telefony. Co nedokáží ale odhalit jsou výbušniny – pokud nejsou součástí celého nástražného výbušného systému, kdy ostatní komponenty jako zdroj, vodiče a rozbuška tento systém prozrazují. Taktéž nedokáží odhalit v zavazadlech přítomné omamné a psychotropní látky, pokud nemají svůj specifický tvar – tablety, jointy,... Jako další nevýhoda se jeví fakt, že případná následná kontrola zavazadla po vyhodnocení rentgenem probíhá v místě, kde je přítomen i majitel zavazadla, tudíž ihned tuší, že kontrola rentgenem něco odhalila a může se připravit na odpovídající reakci, kterou může být i použití odhalené zbraně.

5.4.3 Prostředky pro kontrolu vozidel

Co se týká kontroly vjíždějících a vyjíždějících vozidel do a ze střežených objektů, největší důraz je kladen na vizuální kontrolu a doprovod vozidla po celou dobu přítomnosti v objektu příslušníkem Vězeňské služby. Dostatečně dobře je při vjezdu prověřeno vozidlo, zda se v něm nenachází nepovolaná osoba, ale aby příslušník VS vyloučil průnik všech nepovolených a nebezpečných předmětů, kontrola by v případě nákladního vozidla trvala několik hodin, nemluvě o náročnosti organizace vykládky nákladu a jeho kontroly. Jako dostatečné se při této kontrole jeví opatření doprovodu příslušníka, který zamezí tomu, aby řidič vozidla předal jakýkoliv nepovolený a nebezpečný předmět, nebo aby si jej odsouzení či jiné osoby odebraly v nestřeženém okamžiku sami.

6 NOVÉ TECHNICKÉ PROSTŘEDKY PRO ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI NABÍZENÉ NA TRHU

Technické zabezpečení vstupů do střežených objektů VS je, jak jsme již v předchozí kapitole uvedli, mnohdy zastaralé a pro odhalení nepovolených a nebezpečných předmětů často nedostačující. V dnešní moderní době, kdy i vývoj zabezpečovacího zařízení jde rychle kupředu, není jednoduché se orientovat v novinkách v tomto oboru a najít spolehlivé, pro obsluhu jednoduché a fungující zařízení. Jako vzor pro zabezpečení vstupů do střežených objektů VS nám může posloužit zabezpečení letišť, které musí také vyloučit pronesení do letadla jak zbraní a výbušnin, tak omamných a psychotropních látek samotnými cestujícími, nebo v zavazadlech. Největší světová letiště mají dostatek finanční hotovosti na to, aby používali nejmodernější technické prostředky pro kontrolu osob a zavazadel, protože pronesení nějaké zbraně či výbušniny na palubu letadla by mohlo mít katastrofální následky. Zároveň můžeme od personálu letišť získat zkušenosti s obsluhou a zjistit výhody a nevýhody těchto zařízení.

6.1 Prostředky pro kontrolu osob

6.1.1 Detekční rámy 3. generace

Detekční rámy 3. generace jsou určeny pro detekci zbraní (a dalších kovových předmětů)

u osob procházejících tímto rámem. Samostatně instalovaný detektor nachází použití především v soudních budovách, ve vězeňských zařízeních, letištích a jiných prostorách, kde je nutné zabezpečit, aby do určeného prostoru nevnikly ozbrojené osoby. Provoz rámu (použitý fyzikální princip detekce) je naprosto bezpečný a zdravotně nezávadný. Detektor lze instalovat tak, že osoby nemají o kontrole vědomost, nebo naopak, viditelně umístěný rám může psychologicky působit k odrazení pronášet zbraně kontrolovaným prostorem. Základní provedení rámového detektoru umožňuje postupné doplňování různými přídatnými

zařízeními, např. rentgenovým systémem (tunelem), ručním detektorem kovů, turniketem apod. Atraktivní řešení představuje kombinace rámového detektoru s přídatnou kamerou, kdy se v okamžiku průchodu ozbrojené osoby pořídí archivní snímek.

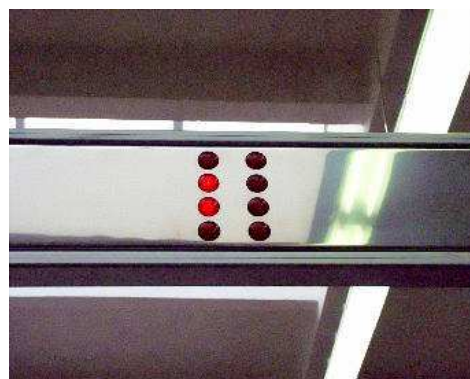
Hlavní výhody oproti starším typům lze spatřovat v:

- vysoké spolehlivosti detekce,
- přesném určení polohy detekovaných předmětů (ukrývaných zbraní),
- vysoké schopnosti rozlišení mezi zbraní a předměty osobní potřeby,
- archivaci dat o detekci (čas průchodu, směr průchodu, poloha ukrývané zbraně, případně archivace detailního snímku osoby s označením polohy zbraně atd.),
- vysoké odolnosti vůči vnějšímu rušení,
- bezobslužném provozu, elektronika detektoru se průběžně automaticky kalibruje.

Indikátor detektoru obsahuje oboustranný panel se světelnou signalizací, na kterém se pomocí LED diod zobrazují sektory, ve kterých se nachází detekované předměty. Signalizace je doprovázena zvukovým signálem – tuto zvukovou signalizaci může obsluha kdykoliv vypnout. Komfortní indikace paralelně probíhá na monitoru počítače.

Na monitoru je zobrazen kontrolovaný prostor rozdělený do osmi až šestnácti stejných polí, kde se v barevných plochách (vrstevnicích) zobrazují ohniska detekovaných předmětů, což umožňuje lokalizovat detekovaný předmět a určit intenzitu detekce (velikost předmětu). Na monitoru se dále průběžně zobrazují doplňující údaje jako čas, naměřená intezita v jednotlivých polích, případně další údaje vybrané obsluhou. Rám počítá průchody detektorem s rozlišením směru (dovnitř – ven).

Přenáší-li se zbraň nebo jiný detekovaný předmět rámem (u těchto detektorů i mobilní telefon), je jeho přítomnost signalizována zvukovým signálem (vypínatelným) a zároveň se na monitoru barevnými plochami vyznačí oblast přenášeného předmětu v odpovídajícím sektoru rámu.

Podle velikosti a zbarvení barevných ploch lze usuzovat i na velikost přenášeného předmětu. Současně lze polohu detekovaného předmětu určit podle rozsvícení světelné signalizace v horní části rámu.

6.1.2 Osobní screening

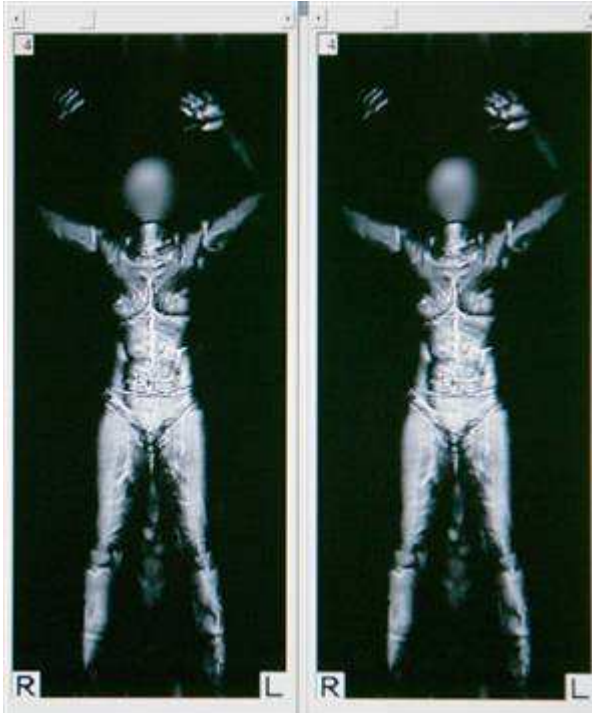

Přístroje pro osobní screening pracují na principu vysílání mikrovln a jejich odrazu od překážek. Tento zobrazovací systém nabízí nejmodernější zobrazovací a detekční schopnosti v minimálním prostoru, režim 3D skenování systému poskytuje rychlý prostředek pro zjišťování průniku zbraní a jiných nebezpečných

a nepovolených předmětů pomocí vysokého rozlišení v reálném čase. Působí jako elektronicky nastavitelný objektiv, panel skenování velkých krychlových objemů. To zajišťuje, že kontrolované osoby vždy zůstávají v centru pozornosti a v případě potřeby lze detekovaný předmět spolehlivě ihned odhalit. Kombinace mikrovln s otočným designem znamená, že systém lze snadno integrovat do jakékoliv aktuální polohy. Otevřený design nabízí pozitivní uživatelský komfort a usnadňuje snadnou komunikaci mezi obsluhou a osobou, která je podrobena detekční kontrole.

Tento systém mikrovln může spolupracovat s aktivním snímačem, pasivním snímačem, nebo v duálním režimu použití jak aktivního, tak pasivního snímače. Jedno nebo více těchto čidel jsou namontovány tak, aby se otáčely podél osy, která prochází cílovou oblastí detekce, ve které je osoba nebo objekt umístěn. Reflektor je nastavován radiálně ven z jednoho nebo více rotačních snímačů, aby odrážel sluneční záření mezi senzory mikrovln a cílové oblasti. Systém může být proveden jako průchozí portál, nebo může zahrnovat stěny a střechu, pro rychlejší screening osob k odhalení skrytých předmětů. Systém je nakonfigurován tak, aby otáčení senzoru po celých 360 stupňů změnou teploty a odrazem mikrovln naznačilo přítomnost objektů skrytých pod oblečením, včetně ukrytých zbraní. V zásadě existují 2 typy systémů: pasivní a aktivní. Pasivní systémy jednoduše sledují a podávají zprávy, co se jimi odhalilo ve zkoumaném prostředí. V infračerveném spektrálním rozsahu budou přírodní povrchy vydávat různé množství záření v závislosti na

parametrech, jako jsou teplota a emisivita (poměr intenzity vyzařování tělesa H_E k intenzitě vyzařování absolutně černého tělesa H_{E0} se stejnou teplotou). Kromě toho, kovy jsou silně odražející v infračerveném spektru, což snižuje emisivitu kovových povrchů a umožňuje vytvářet odrazy z jiných zdrojů odrazu mikrovln.

Tyto systémy obvykle používají jeden nebo více senzorů v ohniskovém poli, tvoří obrazy založené na detekci přirozeně vyzařované mikrovlnné energie – viz. obr. Obrázky jsou shromažďovány v jednom nebo dvou rozměrech. Mikrovln ve fokální rovině radiometrického pole bylo použito v mnoha aplikacích, jako je dálkový průzkum apod. Existuje mnoho variant ohniskových polí včetně těch, které se založenými zrcadly (sub-reflektory) snižují relativní velikost a jiné s použitím korekčních čoček, které lépe soustředí

energii na senzorové pole. Ačkoli systém pracuje v infračerveném rozsahu frekvencí, obecné principy jsou stejné jako při frekvencích mikrovln.

Výhody oproti detekčním rámcům:

- vysoké rozlišení poskytuje vynikající detekci skrytých hrozeb,
- mikrovlny spolehlivě detekují kovy, keramiku, plasty, kapaliny, atd.,
- nevzniká po nich žádná viditelná dráha ani stopa, nelze určit, kudy zrovna proudí,
- okamžitý živý obraz prezentace skenované osoby,
- okamžité odhalení a určení skrytých předmětů bez potřeby složitějšího dohledávání příčiny detekce,
- jednoduché a rychlé osobní zapracování obsluhy.

6.1.3 Vzduchový portál pro detekci osob

Ve většině vyspělých zemí, kde se ve velkém měřítku využívá cestování v letecké dopravě i přes obrovský skok ve vývoji nových a účinnějších bezpečnostních systémů se nyní zavádí zvláštní nový prvek procesu: průchod přes vzduchový portál.

Bílá komora o velikosti telefonní budky, kdy cestující chodí dovnitř a zastavují se na černých předkreslených stopách. Automatizované skleněné dveře nebo přepážka se uzavřou, aby kontrolovaná osoba nemohla odejít a najednou se spustí série nárazů vzduchu kolem celého těla odspodu nahoru. K čemu jsou vlastně tyto nárazy vzduchu dobré a proč jsou v tomto přístroji využívány?

Toto zařízení je schopné detekovat stopy zbytků výbušných nebo omamných látek na lidském těle nebo oblečení. Tyto stroje jsou navrženy tak, aby našly stopy výbušnin či omamných látek na těle či ošacení kontrolované osoby. Jak již bylo uvedeno, po uzavření vstupních dveří se spustí série nárazů vzduchu kolem celého těla odspodu nahoru. Po pauze (během níž jsou ionty ve vzduchu analyzovány), se dveře otevřou a pokud svítí zelené světlo, smí kontrolovaná osoba odejít, kontrola proběhla v pořádku. Pokud jsou na těle kontrolované osoby či na jejím ošacení zaznamenány zbytky po výbušných látkách, dochází k sekundární prohlídce. Kontrola osoby uvnitř tohoto zařízení trvá přibližně 15-20 sekund. Tento vzduchový portál nenahrazuje detektor kovů, ten převážně následuje po takto absolvované kontrole vstupující osoby. Toto zařízení je schopno identifikovat stopové množství více než 40 různých druhů výbušnin nebo drog během několika sekund, obsluha zařízení vidí výsledky kontroly na barevném displeji s dotykovou obrazovkou. Pokud zařízení hlásí poplach, barevná tiskárna automaticky zhotovuje fotografii pro pozdější prověření poplachu.

Nové zpracování vzduchových portálů vyžaduje méně energie, má modulární konstrukci rámu, která zahrnuje kompresory do jednotky pro snadnější instalaci a vyžaduje méně místa než dřívější modely. Další vylepšení zahrnují více ergonomický design, vylepšené rozhraní pro cestující a snadnější údržbu. Zařízení se používá k prověření osob pro sledování výbušnin nebo omamných látek. Z důvodu rychle provedené kontroly je ideální pro velké množství vstupujících lidí, kdy případné riziko musí být identifikované rychle,

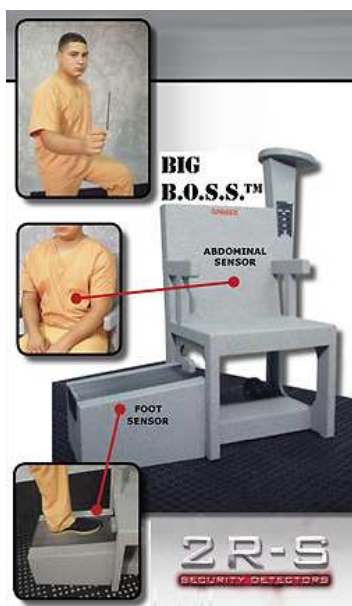
jako například ve veřejných budovách a věznicích. Oblasti kontroly osob, odkud se odebírají vzorky, nám pomohou určit, zda vstupující osoby mohou mít u sebe ukryté výbušniny nebo omamné látky, nebo tyto osoby měly co do činění při manipulaci s výbušninami nebo omamnými látkami.

Výhody vzduchového portálu:

- vysoká propustnost až 6 osob za minutu,
- plně automatizovaný provoz zařízení a jeho kalibrace,
- spolehlivé odhalení více než 40 základních druhů výbušných a omamných látek.

6.1.3 Bezpečnostní detektor tělních dutin

Jedná se o systém scanování osob rychlým, neinvazivním, spolehlivým, levným a jednoduchým způsobem. Používá se ve státních a federálních nápravných zařízeních ve

světě ke scanování vězňených osob a návštěvníků na přítomnost malých zbraní a pašovaných kovových předmětů.

Jde o efektivní preventivní prostředek pro bezpečnější a snadnější provádění nepříjemného úkolu spočívajícího v prohlížení osob a popř. jejich tělesných dutin. Detekuje břitvy s jednou čepelí, nože, pilové listy, vřetena, hřebíky, vrtáky, náradí, náboje atd. Vysoce přesné, nekontaktní senzory umožňují okamžitou, velmi citlivou detekci. Detekují železné i neželezné kovy, slitiny a fólie. Detektor je ve tvaru křesla proto, že tento tvar zajišťuje přesné určení polohy předmětu a optimální stanovení rozměrů. Mezi senzorem a skrytým

předmětem vzniká dokonalá indukční vazba, neboť vzdálenost mezi předmětem a senzorem je velmi malá.

Pevná konstrukce křesla je odolná proti poškození, je opatřena kolečky a má dvousložkový epoxidový nátěr. Křeslo je použitelné i pro osoby o vysoké hmotnosti. Kolečka zvyšují jeho funkčnost, neboť křeslo lze díky nim snadno přemísťovat mezi potřebnými prostory a kontroly lze provádět kdekoli a kdykoli.

Magnetická pole o nízké intenzitě nepředstavují žádné riziko pro osoby s kardiostimulátory nebo těhotné ženy. Nejsou používány žádné rentgenové paprsky, takže personál a vězni nejsou nikdy vystaveni rostoucím dávkám záření.

6.2 Prostředky pro kontrolu zavazadel

Použití rentgenů pro kontrolu zavazadel se zdá být neoptimálnějším opatřením k zamezení průniku nepovolených a nebezpečných předmětů do střežených objektů VS. Pouze výběru typu tohoto zařízení a jeho schopností by měla být věnována přiměřená pozornost a využívat by se měly ty nejmodernější přístroje.

Vysoce výkonný rentgen pro odhalení výbušnin, zbraní a drog

Control screening je celosvětovým výrobcem rychlých, spolehlivých a dokonale propracovaných rentgenů, detektorů kovů, detektorů drog a detektorů výbušnin.

AUTOCLEAR 6040 (s tunelem širokým 620 mm a vysokým 420 mm) je vysoce kapacitní, s vysokým průnikem, velmi výkonný, kontinuálně pracující rentgenový detekční systém. Je určen pro kontrolu zavazadel, příručních zavazadel, pošty a poštovních balíků. Použit se dá ve všech typech střežených objektů. Dopravníkový pásový systém nepotřebuje žádné nastavení, čímž snižuje provozní náklady.

Zaručuje 100% detekování vloženého předmětu do tunelu. Od tenkých žiletek, časopisů nebo obálek až po velká zavazadla umístěná při vstupu již v tunelu. Předměty umístěné v balících jsou zobrazovány v normální škále, bez zkreslení ať již jsou umístěné kdekoli, odhaluje součásti předmětů s velkou hustotou bez zdržení a průtahů.

Užší rozchod zvyšuje bezpečnost a možnost využití a lehce se vejde do běžných výtahů, 80 cm širokých dveří a dalších těsných prostor. Konce dopravného pásu jsou sklopné pro jednodušší transport. Dodává se v kompaktní verzi nebo verzi pro letiště s prodlouženým dopravným pásem, s multi-energetickým

rozlišením, často používaná je kombinace organická / anorganická látka. Velkou předností je to, že umožňuje zvýraznit podezřelý materiál použitím atomového čísla a hustoty. Tyto přístroje většinou využívají druhý monitor, plochou obrazovku nebo větší monitor pro zobrazení organických materiálů v oranžové barvě a anorganických v modré. Materiály zasahující do obou částí jsou zobrazované zelenou barvou a velmi husté materiály černou barvou.

Další možností rozšíření technických možností je:

- projekce nebezpečných obrazů, kdy jsou tyto barevně orámovány,
- odkládací pult nebo prodloužení dopravníku,
- archivování obrazů, u kterých byl označen podezřelý předmět, pro pozdější prověření,
- dálkové ovládní, tiskárna a video připojení,
- zabudovaný tréninkový program, který v průběhu kontroly zavazadel vkládá obrazy s podezřelými předměty,
- dle atomového čísla a hustoty lze odhalit i výbušniny a omamné látky.

6.3 Prostředky pro kontrolu vozidel

Pro kontrolu vozidel do střežených objektů vjíždějících či z něj vyjíždějících se jednoznačně nabízí možnost využití velkoplošného rentgenu, který v mobilním provedení využívá Celní správa a při využívání je sním nadmíru spokojená. Svědčí o tom odhalené osoby v dřevěných bednách na Chebsku, odhalený komunální odpad na Rychnovsku, odhalené nekolované cigarety či různé druhy omamných a psychotropních látek.

Dalším důležitým opatřením pro zamezení vzniku mimořádné události je odhalení případných útěků ze střežených objektů za využití vozidel vjíždějících z těchto objektů.

Stávající systém odhalení tlukotu srdce při nepříznivých klimatických podmínkách, zejména ve venkovních prostorech, není přesný a často detekuje právě poryv větru nebo jiný klimatický jev.

6.3.1 Velkoplošný rentgen

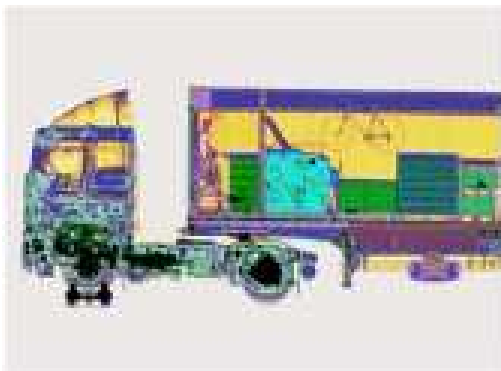
Zařízení sestává z velkého ramene skeneru, který je umístěn v přilehlé buňce, kde je vnitřní

prostor vozidla pěkně zobrazen na monitorech. Není zapotřebí nic pracně rozebírat ani vykládat. Přístroj pracuje na principu tvrdého rentgenového záření, které dobře prochází pevnými materiály. Automobil je prozařován postupně po "vrstvách" a teprve potom se na monitoru vytvoří výsledný rentgenový obraz. Pro rozlišení různých druhů materiálů se na monitoru objevuje jeho pseudobarevné zobrazení. Rentgen je proto schopný odhalit i různé skryše

možného nepovolených a nebezpečných předmětů.

Velkoplošný rentgen je kontrolní systém určený pro odhalování nelegálních zásilek uvnitř

nákladních automobilů a v uzavřených nádobách či bednách. Vysoký průřez v kombinaci s nízkou radiační dávkou z něj tvoří vynikající rentgenový nástroj. Konfigurace systému umožňuje rychlý postup kontroly nákladu bez nutnosti otevření kontejneru nebo kamionu, nebo bez nutnosti vyskládat materiál z palet či přepravek.

Výhody oproti stávající kontrole:

- kontrola vozidla z bezpečného prostoru bez nutnosti vyskládat materiál,
- barevné rozlišení různých druhů materiálů,
- zvýraznění určených druhů materiálů – omamné látky, výbušniny, kovy, keramika...,
- délka kontroly cca 2 – 5 minut,
- kontrola vozidel do velikosti (v x š x l): 2,6 x 4,2 x 20,0 [m].

Protože při kontrole vyjíždějících vozidel je nejdůležitější odhalení případných ukrytých osob, které se snaží ze střeženého objektu nepozorovaně uniknout, lze při výjezdu vozidel využít radarové zařízení pro vyhledání a lokalizaci živých osob za pevnými překážkami.

6.3.2 Radar pro detekci osob ReTWis

Pardubická společnost RETIA vyvinula unikátní zařízení ReTWis (Retia Through Wall Vision), sloužící k detekci a lokalizaci osob za zdí, o které se zajímá i thajská armáda a v současné době zkoumá možnosti využití a způsob nasazení.

ReTWis dokáže rozpoznat i velmi malé pohyby, které mohou být průvodními jevy základních biologických funkcí člověka, jako je např. tlukot srdce a dýchání, proto je vhodný zejména pro využití u zásahových jednotek, protiteroristických komand nebo ozbrojených složek. Své využití nalezne i v civilním sektoru. Detekce je založena na zjišťování a vyhodnocování pohybů ve sledované oblasti. Díky jedinečné implementaci ultra širokopásmové (UWB) technologie zařízení dokáže detekovat i nepatrné pohyby, které jsou průvodními jevy základních biologických funkcí - dýchání a tlukotu srdce. Pro systém tak není problém odhalit například i spícího člověka, který se jinak nehýbe. Jednou z oblastí využití systému ReTWis je vyhledávání přeživších osob v troskách budov po přírodních katastrofách. O přežití či nepřežití obětí je do značné míry rozhodující čas strávený pod sutinami. Před záchranáři tedy vždy stojí otázka, v které části postižené oblasti je největší pravděpodobnost nalezení živých lidí a odkud začít s odklizením. Rychlé prohledání oblasti ReTWisem zvyšuje efektivitu zásahu a pravděpodobnost vyproštění živých lidí.

Neméně důležitou oblastí, ve které služby systému ReTWis pomáhají chránit životy, jsou akce bezpečnostních složek, ať už se jedná o zásah policie či bojovou činnost vojáků v městské zástavě. Pro kontrolu vyjíždějících vozidel ze střežených objektů je tento přístroj optimální, poněvadž můžeme určit, kolik osob včetně řidiče a kde se ve vozidle nachází, v porovnání s počtem osob, které se ve vozidle nacházet mají.

7 NÁVRH OPTIMÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ VSTUPŮ DO JEDNOTLIVÝCH OBJEKTŮ VĚZEŇSKÉ SLUŽBY

Jak již bylo v kapitole č. 3 po provedené analýze stanoveno, nejvyšší riziko průniku nepovolených a nebezpečných předmětů hrozí ve věznicích se zvýšenou ostrahou, pro navržení zabezpečení jednotlivých druhů vstupů, tak jak již byly rozděleny do tří skupin, se budu zabývat vždy tím nejdůležitějším objektem a pro něj navrhnu takové zabezpečení, které by průnik nepovolených a nebezpečných věcí snížilo na minimum.

7.1 Vstupy do vazebních věznic, věznic a ústavů pro výkon zabezpečovací detence

V těchto objektech si navrhne zvlášť zabezpečení prostoru pro vstup osob a zvlášť prostoru pro vjezd vozidel. Rozdělení vstupů a vjezdů a jejich samostatné zabezpečení a obsazení příslušníky VS je pro důsledné a pozorné provádění prohlídek vstupujících osob nebo vjíždějících vozidel velkým přínosem. Zaměření prováděných kontrol pouze na jeden úsek bezpečnostních prohlídek zaručuje při správném zaučení a proškolení zodpovědné a profesionální provedení prohlídky a tím snížení míry rizika pronesení nepovolených a nebezpečných předmětů na přijatelné minimum.

7.1.1 Vstup osob

Pro vstup osob se v současné době zpravidla používá ve všech věznicích ke kontrole osob

detekční rám, u kterého je přítomen příslušník VS, který provádí následné dohledání kovových předmětů ručním detektorem po případné detekci rámu.

Ke kontrole vnášených zavazadel se využívají rentgeny, případné podezřelé předměty ukryté v zavazadle opět ručně dohledává příslušník přítomný u detekčního rámu.

Možné stávající architektonické řešení prostoru pro vstup osob včetně rozmístění technických prvků je dle metodické příručky GR VS ČR uveden v příloze č. 3.

Při navrhování zabezpečení vstupů do věznic se zvýšenou ostrahou se budu držet zásady, že než dojde k osobnímu jednání se vstupující osobou, musí být již tato osoba prohlédnuta včetně jejího zavazadla. Tímto bude zabráněno možnému ohrožení života či zdraví

příslušníků VS nebo vzetí rukojmí. Při stávající prováděné kontrole příslušník u detekčního rámu po případné detekci požádá vstupující osobu o odložení všech kovových předmětů, v tomto okamžiku může vstupující osoba z náprsní kapsy vytáhnout zbraň, ohrozit příslušníka a způsobit vznik nepříjemné mimořádné události. Pro zabezpečení vstupu osob do věznic se zvýšenou ostrahou navrhuji umístit zařízení pro osobní screening, vedle něj vzduchový portál pro odhalení výbušnin a omamných látek, z druhé strany rentgen na zavazadla 3. generace, doplněný o dlouhou pojezdovou dráhu pro zavazadlo. Vstupující osoba by byla přes neprůstřednou přepážku úkolována k průchodu uvedenými zařízeními a odložení zavazadla ke kontrole. Po provedené nezávadné kontrole by již přistoupila osoba k osobnímu kontaktu a dostala potřebné informace, případně byla doprovozena do objektu věznice. Pokud by kontrola odhalila nepovolenou či nebezpečnou věc, osoba by byla požádána o její bezpečné uložení do odkládací skříňky a teprve poté vpuštěna do objektu.

Ke kontrole zavazadel vstupujících osob navrhuji vysoce výkonný rentgen, který je schopen pomocí hustoty materiálu a atomového čísla rozlišit i výbušniny a omamné a psychotropní látky. Zároveň lze u něj nastavit, aby tyto látky byly při zobrazení barevně orámovány, což umožňuje rozpoznat případný nepovolený či nebezpečný předmět na dálku, bez přítomnosti personálu. Proto je v návrhu obsluha rentgenu od tohoto zařízení oddělena neprůstřednou přepážkou, aby v případě odhalení zbraně či jiného nepovoleného předmětu mohla adekvátně a hlavně bezpečně zasáhnout.

Režim vstupu bych zvolil následující:

- osoby, u kterých se neprovádí osobní prohlídka a prohlídka zavazadel by vstupovaly přímo k osobnímu kontaktu s příslušníkem,
- zaměstnanci a příslušníci VS, příslušníci ostatních ozbrojených složek, soudci a státní zastupitelé by procházely pouze zařízením pro osobní screening současně s kontrolou zavazadla,
- ostatní osoby by procházely zařízením pro osobní screening, poté vzduchovým portálem se současnou kontrolou zavazadla.

Možné rozmístění technického zařízení je znázorněno v příloze č. 4.

7.1.2 Vjezd vozidel

Pro vjezd vozidel do věznic se zvýšenou ostrahou bych zvolil umístění velkoplošného rentgenu, pomocí něhož by byla provedena kontrola celého nákladu včetně vozidla. V době vyhodnocování snímku vozidla by doprovázející příslušník provedl osobní prohlídku řidiče, případně závozníka. K této kontrole postačí prověření osoby pomocí ručního detektoru kovů, aby se zamezilo pronesení zbraně. Případně lze použít vyměňovaný detekční rám ze zabezpečení prostor pro vstup osob. Jelikož řidič ve většině případů ve strážném objektu z vozidla nevystupuje, neexistuje reálná možnost předání případně proneseného nepovoleného nebo nebezpečného předmětu. Před odjezdem vozidla, kdy nejrizikovějším faktorem vzniku mimořádné události je útěk osoby z výkonu vazby nebo trestu, by proběhla kontrola vozidla pomocí radaru pro detekci osob, čímž bude zamezeno případnému útěku těchto osob.

7.1.3 Porovnání současného a nového řešení

Při použití stávajících technických prostředků jsme schopni při provádění osobních prohlídek vstupujících osob a prohlídek jejich zavazadel zodpovědně odhalit střelné zbraně, bodné a sečné zbraně – pokud jsou vyrobeny z kovu a mobilní telefony. Provádění prohlídek za účelem odhalování výbušných, psychotropních a omamných látek pomocí dostupných technických prostředků můžeme označit jako neúčelné. Tyto látky můžeme odhalit pouze provedením důkladné osobní prohlídky, která se však u jiných, než vězňů osob, provádí pouze při získání podezření. Jelikož podezření lze pojmout např. pozitivní detekcí detektoru kovu, která v uvedených případech není reálná, odhalení uvedených látek je téměř nemožné.

Nový návrh technického zabezpečení naproti tomu dává vysokou pravděpodobnost odhalení výše uvedených nepovolených a nebezpečných předmětů, přičemž zkrátí délku provádění osobní prohlídky a prohlídky zavazadel a sníží potřebnou odbornost pro odhalování těchto předmětů v zavazadlech.

Největší výhodou je ale zvýšení osobní bezpečnosti příslušníků VS provádějících následné, sekundární prohlídky zavazadel po odhalení rizikových předmětů.

Hlavní výhody nového technického zabezpečení:

- velmi spolehlivé odhalení skrytých zbraní, výbušnin a omamných látek u vstupujících osob,
- upozornění na přítomné zbraně, výbušniny a omamné látky v zavazadlech vstupujících osob,
- zkrácení času provedení osobní prohlídky vstupující osoby bez nutnosti odkládání kovových předmětů a ošacení,
- zvýšení bezpečnosti personálu provedením osobní prohlídky a prohlídky zavazadla vstupujících osob před přímým kontaktem.

7.2 Vstupy do budov soudů, státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti

Jak je patrné z analýzy průniku nepovolených a nebezpečných předmětů v kapitole č. 3, při vstupu do tohoto druhu střežených objektů je jako nejrizikovější vytipován vstup do budov

soudů. Je to dáno tím, že jedině zde probíhá soudní líčení za přítomnosti různých osob a hrozí riziko únosu obviněné osoby přímo ze soudní síně, popř. umlčení nepohodlného svědka před jeho výpovědí. Proto i zabezpečení těchto vstupů bude převážně zaměřeno na odhalení všech druhů zbraní, výbušnin a omamných látek.

V současné době jsou vstupy do budov soudů zabezpečeny detekčními rámy a rentgeny pro kontrolu zavazadel, na tomto zabezpečení nebudou nic měnit, pouze použijí novější technické prostředky, zejména detekční rámy 3. generace, pro snazší odhalení ukrytých předmětů. I když osoby, které do budov soudů vstupují, s sebou ve většině případů nenosí rozměrná zavazadla, ale převážně zavazadla osobní (kabelka, aktovky...), pro prověření těchto zavazadel jsou stávající rentgeny zejména pro odhalení výbušnin a omamných látek nedostačující. Proto pro návrh nového zabezpečení využijí rentgen zavazadel, který je schopen pomocí atomového čísla a hustoty rozpoznat detekované předměty v zavazadle. Výsledky detekčního rámu a rentgenu zavazadel bude v prostoru odděleném neprůstřelným sklem vyhodnocovat příslušník justiční stráže. Režim vstupů do budov těchto institucí bych také neměnil, u osob, u kterých není předpoklad

maření soudních projednávání a pořádku v těchto budovách, není provedení osobní prohlídky a zavazadel nutné.

Možné rozmístění technického zařízení je znázorněno v příloze č. 4.

7.2.1 Porovnání současného a nového řešení

Při použití detekčního rámu 3. generace se nám podstatně urychlí zjišťování případné příčiny pozitivní detekce rámu a pomocí zobrazení na LCD displeji také přibližně určit druh předmětu, který alarm spustil. Pokud by svojí intenzitou a velikostí ukrytý předmět připomínal např. střelnou zbraň, má obsluha detekčního rámu a rentgenu dostatečně dlouhou dobu na spuštění poplachu nebo adekvátního zakročení. Taktéž oddělený prostor, kde obsluha uvedených prostředků vyhodnocuje jejich výstupy, je pozitivním přínosem zejména co se bezpečnosti personálu týká.

Hlavní výhody nového technického zabezpečení:

- velmi spolehlivé odhalení ukrytých zbraní a jejich umístění u vstupujících osob,
- upozornění na přítomné zbraně, výbušniny a omamné látky v zavazadlech vstupujících osob,
- zvýšení bezpečnosti personálu provedením osobní prohlídky a prohlídky zavazadla vstupujících osob v odděleném prostoru.

7.3 Vstupy na vnější střežená pracoviště

Zabezpečení vstupů na vnější střežená pracoviště, jelikož nejsou většinou stálé, ale dle

požadavku provozovaného subjektu se mění, není rozpracováno do tak velkého rozsahu. V těchto případech se ve většině případů provádí kontrola vstupujících osob pomocí ručního detektoru kovů a vizuální kontrola zavazadla pro případné odhalení zbraně, které by mohlo být použito k provedení útěku vězněné osoby na tomto pracovišti se nacházející. Výběru odsouzených zařazených na tato pracoviště je sice věnována zvláštní pozornost a většinou se jedná o prvně trestané odsouzené, nelze ale vyloučit,

že se mezi ně svým účelovým chováním vmísí odsouzený, který bude chtít z výkonu trestu uprchnout. Proto i kontroly osob vstupujících na vnější střežená pracoviště musí být zaměřeny k odhalení zbraní a předmětů, kterých by mohlo být použito k útěku. Vstup osob na tento druh pracoviště není tak častý, proto je pro provádění osobních prohlídek a prohlídek zavazadel těchto osob poměrně dost času a může se jim věnovat náležitá pozornost. Taktéž osoby vstupující do těchto prostor se běžně nemění, jedná se převážně a jedny a ty samé osoby podnikatelského subjektu, ve kterém se pracoviště nachází.

Na základě uvedených skutečností navrhuji vybavit vstupy na vnější střežená pracoviště detekčními rámy pro kontrolu vstupujících osob a rentgeny pro kontrolu zavazadel vstupujících osob. Zamezíme tím riziku provedení útěku za použití zbraní či technických prostředků pronesených tímto vstupem na pracoviště. Velmi výhodně se v tomto případě mohou použít obměněné detekční rámy a rentgeny zavazadel z modernizovaných vstupů do věznic.

Hlavní výhody nového technického zabezpečení:

- velmi pravděpodobné odhalení ukrytých zbraní u vstupujících osob,
- zrychlení a zefektivnění kontroly zavazadel vstupujících osob,
- snížení rizika vzniku mimořádné události.

Možné rozmístění technického zařízení je znázorněno v příloze č. 4.

ZÁVĚR

Ve vězení se málokdo ocitne nevinně anebo pro nic za nic. Někdo by mohl namítnout, že do vězení se lze dostat i za spáchané trestné činy, které nebyl schopen ovlivnit, např. porážení nečekaně vběhnuvšího chodce, zakrytého zaparkovaným vozidlem, do vozovky, za dopravní nehodu způsobenou závadou na vozidle, ...

Z hlediska zavinění rozděluje trestní zákon trestné činy na trestné činy spáchané z nedbalosti a trestné činy spáchané úmyslně.

Trestní zákon zná tyto druhy trestů:

- peněžitý trest
- podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody
- nepodmíněný trest odnětí svobody
- propadnutí věci
- propadnutí majetku
- zákaz činnosti
- obecně prospěšné práce
- zákaz pobytu
- vyhoštění
- ztráta čestných titulů a vyznamenání a ztráta vojenské hodnosti
- domácí vězení

Peněžitý trest se ukládá samostatně nebo společně s trestem odnětí svobody. Soud může podle vlastního uvážení uložit trest v rozpětí od 2 000 Kč do 5 000 000 Kč. Také může uložit, že v případě nezaplacení peněžitého trestu bude tento přeměněn na nepodmíněné odnětí svobody.

Podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody spočívá v tom, že soud uloží pachateli trest odnětí svobody a na určitou dobu jeho výkon odloží pod podmínkou, že se během té doby bude řádně chovat. Takto odložit lze jen trest, jehož dolní hranice trestní sazby nepřevyšuje dva roky odnětí svobody.

Trest nepodmíněného odnětí svobody je velmi často užívaným trestem. Jeho výše je stanovena obecně horní hranicí patnácti let. Trest odnětí svobody od patnácti do dvaceti

pěti let a trest odnětí svobody na doživotí jsou označovány jako tresty výjimečné. Dále je v druhé části trestního zákona u každé jednotlivé skutkové podstaty stanoveno též rozpětí, v jakém lze uložit trest odnětí svobody (tzv. trestní sazba).

Soud může rozhodnout o propadení věci v případě předmětů, kterých bylo užito ke spáchání trestného činu (např. zbraň, páčidlo atp.) nebo věci, kterou pachatel trestným činem získal nebo si ji pořídil za odměnu, kterou trestným činem získal (uloupené věci, věci pořízené za peníze z loupeže).

Trest propadnutí majetku se ukládá jen výjimečně. V některých případech ho lze uložit vedle výjimečného trestu odnětí svobody za předpokladu, že chtěl trestným činem pachatel získat majetkový prospěch.

Účelem trestu zákazu činnosti je zejména zamezit pachateli v opakování podobného jednání. Nejčastěji se ukládá řidičům, kteří spáchali vážnější dopravní nehodu nebo lidem, kteří se dopustili trestného činu v souvislosti s nějakou specializovanou činností.

Trest obecně prospěšných prací se ukládá pachatelům méně závažných trestných činů. Vedle úmyslných trestných činů, které nejsou příliš závažné, se nejčastěji ukládá za nedbalostní trestné činy, výtržnictví nebo trestné činy spojené s vandalstvím. Trest může být vyměřen v rozsahu od padesáti do čtyř set hodin a také v případě neplnění může být proměněn na trest nepodmíněného odnětí svobody.

Trest zákazu pobytu se ukládá, aby se zamezilo pachateli zdržovat se často na místě, kde se dopouštěl trestné činnosti. Obtížně se kontroluje, jestli se na daném místě odsouzený skutečně nezdržuje, ale v případě, kdy to překročí určitý stupeň intenzity, může být odsouzen za maření výkonu soudního rozhodnutí.

Trest vyhoštění lze uložit pouze osobám, které nejsou občany ČR. Trest lze uložit na dobu od jednoho roku do deseti let. Vyhostit taktéž nelze osobu s přiznaným statusem uprchlíka.

Trest domácího vězení lze uložit pouze za přečin, tedy méně závažnou kategorii trestního činu, mezi které patří všechny nedbalostní trestné činy a dále ty úmyslné trestné činy, za něž trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.

Maximální doba, na kterou může soud takový trest vyměřit, jsou dva roky. Pokud odsouzený podmínky domácího vězení poruší, soud mu nařídí náhradní trest, tentokrát už nepodmíněný trest odnětí svobody.

Jak je tedy vidět, nepodmíněný trest odnětí svobody lze dostat pouze za úmyslné trestné činy, pokud jejich trestní sazba překračuje 5 let, nebo za nesplnění soudem stanovených podmínek při domácím vězení či nepodmíněném trestu odnětí svobody.

Podle § 23 odst. 1 trestního zákona je účelem trestu chránit společnost před pachateli trestných činů, zabránit odsouzenému v dalším páčání trestné činnosti a vychovat jej k tomu, aby vedl řádný život, a tím působit výchovně i na ostatní členy společnosti.

Proto zamezení průniku nepovolených a nebezpečných předmětů do střežených objektů VS a tedy do rukou odsouzených, kdy se ve většině případů jedná právě o předměty, kterých může být použito k činnostem, které porušují účel výkonu trestu, je nezbytné věnovat maximální pozornosti. Že se osobní prohlídky osob vstupujících do střežených objektů VS včetně jejich zavazadel, jakož i prohlídky vjíždějících a vyjíždějících vozidel do a z těchto objektů, provádí, je nesporné. Do jaké míry jsou ale svým provedením schopné odhalit průnik případných nepovolených a nebezpečných předmětů, je důvodem k zamyšlení. Vždyť ani při sebevětším úsilí není člověk schopen odhalit velmi malé dávky omamných a výbušných látek, často ukrytých v důmyslně využitých skryších. Také nové materiály a technologie využívané k výrobě zbraní a jiných předmětů využitelných k provedení útěku, jejich odhalení za využití stávajících prostředků značně ztěžují.

Proto je nutné do zabezpečení vstupů střežených objektů VS zapojit všechny dostupné technologie a vytvořit tak personálu kvalitní podmínky pro výkon služby a odhalování nepovolených a nebezpečných předmětů. Vždyť každý takový předmět může mít za následek způsobené škody nedozírné hodnoty a to nejen v oblasti finanční, ale zejména v oblasti života a zdraví občanů ČR.

Z provedené analýzy rizika průniku nepovolených a nebezpečných předmětů mající vliv na vznik mimořádné události jako nejrizikovější vzešly vstupy do věznic se zvýšenou ostrahou. Právě pro vstupy do těchto objektů je nezbytné zařadit ty nejvyspělejší technické prostředky pro odhalování nepovolených a nebezpečných předmětů a pravidelně je dle vývoje technologií na trhu obměňovat. Vyřazené a obměněné technické prostředky z těchto vstupů lze poté použít pro zabezpečení vstupů do objektů s nižším rizikem průniku sledovaných předmětů.

V dnešní době, kdy se ve vězení nacházejí různé špičky vedení skupin páčajících závažnou organizovanou trestnou činností, které se vyznačují rozdělením činností,

plánovitostí, konspirativností a mezinárodním propojením, s orientací na dosažení maximálních zisků nebo na získání vlivu na veřejný život ve společnosti bez ohledu na použité prostředky, nelze spoléhat na to, že podřízení těchto šéfů k jejich osvobození nepoužijí prostředky hromadného ohrožení osob. Právě naopak, dostupnost výbušnin, omamných látek pro zneschopnění reakce personálu věznice či různých druhů zbraní je k takovému činu přímo vybízejí. Že si pácháním trestné činnosti na jejich pořízení obstarali dostatečné množství finančních prostředků je zřejmé, a pokud tomu tak není, jsou schopni a ochotni si tyto prostředky obstarat jiným způsobem, třeba odcizením.

Proto nelze zabezpečení střežených objektů VS brát na lehkou váhu a i v době zvyšování schodku státního rozpočtu je nutné tyto vybavit komplexně fungujícím systémem pro odhalování nepovolených a nebezpečných předmětů.

Vždyť jenom o zabezpečených věznicích lze říci, že plní účel výkonu trestu. Pokud jsou bezpečné věznice a v nich umístěné osoby nemají šanci na útěk či ovlivňování průběhu dění v civilním občanském životě, mohou být v bezpečí před odsouzenými pachateli trestných činů i samotní občané ČR, kteří neporušují pravidla soužití v naší republice.

A zajištění bezpečnosti občanů a jejich soukromého a rodinného života je dána Listinou základních práv a svobod a stát jako svrchovaný celek na jejich zajištění dohlíží.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, ve znění pozdějších předpisů a novelizací;
2. Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů a novelizací;
3. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a novelizací;
4. Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů a novelizací;
5. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník;
6. Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a Justiční stráží ČR, ve znění pozdějších předpisů a novelizací;
7. Časopis České Vězeňství, ročník 2007 – 2009, VS ČR, MK ČR 6334, ISSN 1213 – 9297
8. JANÍČEK, M., Pyrotechnická ochrana před terorismem, EDUCA , ISBN 80-90208-96-7
9. JANÍČEK, M., Pyrotechnik v boji proti terorismu, EDUS, 2002, ISBN 80-86215-17-2
10. ŠIMÍČEK, V., DANČÁK B., Bezpečnost České republiky, Vydavatelství Masarykovy univerzity, 2002, ISBN 80-210-3009-7

Internetové stránky:

1. www.smithdetection.com
2. www.retia.eu
3. www.vscr.cz
4. www.avikopraha.cz

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

VS	Vězeňská služba
PMS	Probační a mediační služba
MS	Ministerstvo Spravedlnosti
ČR	Česká republika
VT	Výkon trestu
GŘ	Generální ředitelství
ÚpVZD	Ústav pro výkon zabezpečovací detence
BIS	Bezpečnostní informační služba
PČR	Policie České Republiky
VP	Vojenská Policie

SEZNAM OBRÁZKŮ

- obr. č. 1:** pohled do věznice Fox River v USA
- obr. č. 2:** kontrola ručním detektorem kovu po pozitivní detekci rámu
- obr. č. 3:** rentgen pro kontrolu zavazadel
- obr. č. 4:** zrcadlo pro kontrolu podvozků vozidel
- obr. č. 5:** Heartbeat detektor - detektor tlukotu srdce
- obr. č. 6:** detekční rám 3. generace
- obr. č. 7:** monitor k detekčnímu rámu vyznačující ohnisko detekce
- obr. č. 8:** určení zóny detekce na konstrukci rámu
- obr. č. 9:** přístroj pro osobní screening
- obr. č. 10:** snímek kontrolované osoby
- obr. č. 11:** vzduchový portál pro detekci osob
- obr. č. 12:** detekční křeslo pro kontrolu osob
- obr. č. 13:** rentgen pro kontrolu zavazadel Autoclear 6040
- obr. č. 14:** barevné označení nebezpečné látky na snímku z rentgenu zavazadel
- obr. č. 15 a 16:** kontrolované předměty a jejich rentgenový snímek
- obr. č. 17:** velkoplošný rentgen pro kontrolu vozidel
- obr. č. 18:** snímek vozidla z velkoplošného rentgenu
- obr. č. 19:** radar pro detekci osob ReTWis
- obr. 20 a 21:** příklad využití radaru pro detekci osob
- obr. č. 22:** vstup osoby přes detekční rám do věznice
- obr. č. 23:** průchod osoby přes detekční rám v budově soudu
- obr. č. 24:** vnější střežené pracoviště

SEZNAM GRAFŮ

graf č. 1: procentuelní podíl faktorů ovlivňujících průnik nepovolených předmětů

graf č. 2: míry rizika jednotlivých nepovolených věcí ve vazební věznici

graf č. 3: míry rizika jednotlivých nepovolených věcí ve věznici s dohledem

graf č. 4: míry rizika jednotlivých nepovolených věcí ve věznici s dozorem

graf č. 5: míry rizika jednotlivých nepovolených věcí ve věznici s ostrahou

graf č. 6: míry rizika jednotlivých nepovolených věcí ve věznici se zvýšenou ostrahou

graf č. 7: míry rizika jednotlivých nepovolených věcí v ústavu pro výkon zabezpečovací
detence

graf č. 8: míry rizika jednotlivých nepovolených věcí u soudů všech stupňů

graf č. 9: míry rizika jednotlivých nepovolených věcí v budovách státních zastupitelstev

graf č. 10: míry rizika jednotlivých nepovolených věcí na Ministerstvu spravedlnosti

graf č. 11: míry rizika jednotlivých nepovolených věcí na vnějším střeženém pracovišti

graf č. 12: průměrná míra rizika průniku nepovolených předmětů

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: analýza průniku nepovolených předmětů dle faktoru průniku

Příloha P II: analýzy rizika průniku jednotlivých nepovolených a nebezpečných předmětů ve střežených objektech VS

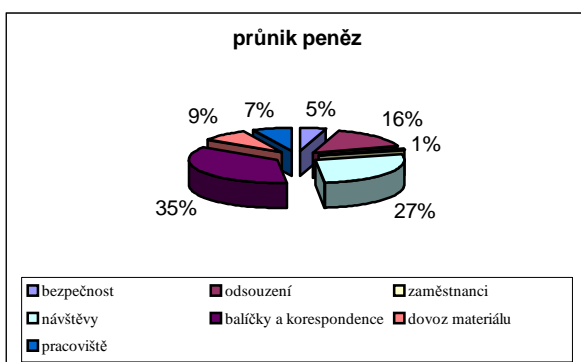
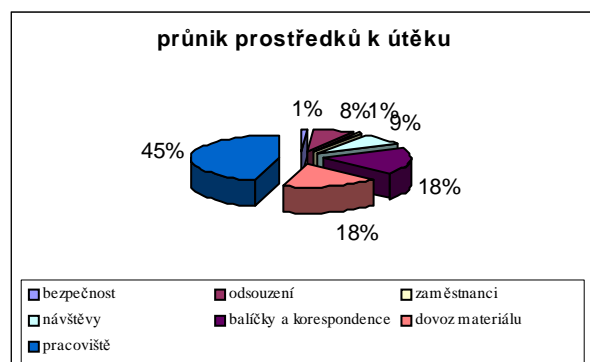
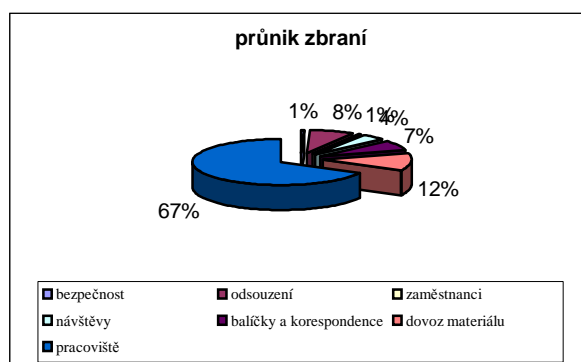
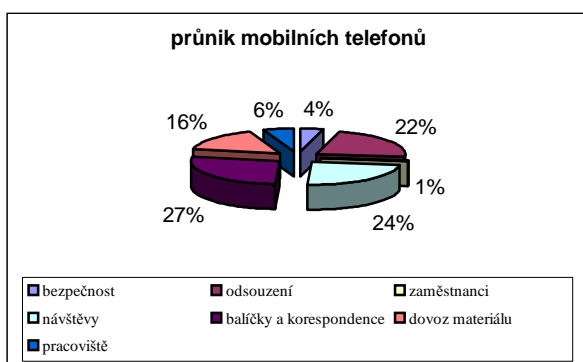
Příloha P III: stávající možné architektonické řešení vstupu do střeženého objektu VS

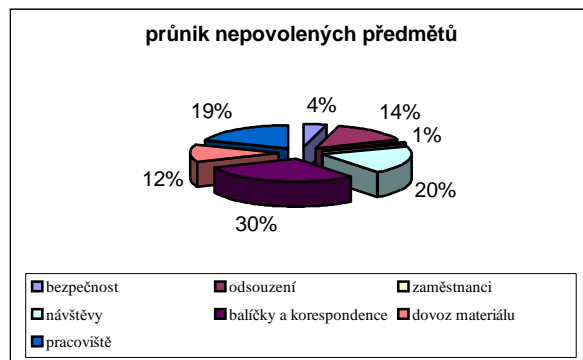
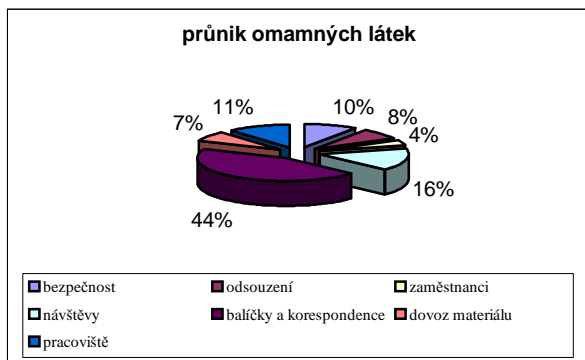
Příloha P IV: návrhy nových architektonických řešení vstupů do střežených objektů VS

PŘÍLOHA P I: analýza průniku nepovolených předmětů dle faktoru průniku

K provedení analýzy průniku nepovolených a nebezpečných předmětů jsem využil statistiku vedenou v časopise České vězeňství, získané hodnoty jsem vložil do tabulky a následně graficky vyhodnotil faktory, které nejvíce ovlivňují průnik jednotlivých nepovolených a nebezpečných předmětů. V závěru jsem tyto faktory vyhodnotil k průniku těchto předmětů celkově a získané poznatky uplatnil v textu při navrhování zabezpečení jednotlivých vstupů do střežených objektů.

	bezpečnost	odsouzení	zaměstnanci	návštěvy	balíčky a korespondence	dovoz materiálu	pracoviště	celkem
zbraně	2	25	2	14	22	38	212	315
mobilní telefony	28	154	6	161	185	112	39	685
prostředky k útěku	4	31	3	34	72	73	182	399
peníze	51	169	11	296	388	95	78	1088
omamné látky	36	29	14	59	166	27	42	373
celkem	121	408	36	564	833	345	553	2860

PŘÍLOHA P II: analýzy rizika průniku jednotlivých nepovolených a nebezpečných předmětů ve střežených objektech VS

Pro vyhodnocení rizika v jednotlivých typech střežených objektů VS jsem použil rizikovou analýzu, ve které jsem dle pravděpodobnosti průniku nepovoleného předmětu a možného dopadu tohoto průniku stanovil míru rizika průniku jednotlivých předmětů, které hrozí v jednotlivých typech objektů.

Pro vytvoření rizikové analýzy jsem použil tyto hodnoty pravděpodobnosti a dopadu:

Pravděpodobnost vzniku:

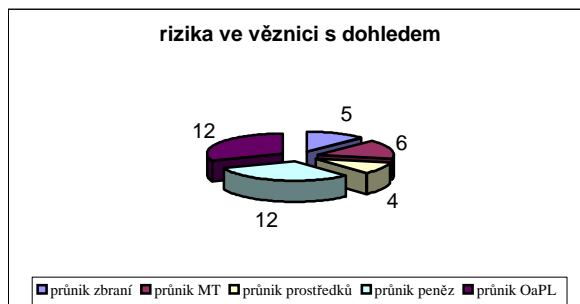
1...téměř nemožná	4...pravděpodobná
2...výjimečně možná	5...hraničící s jistotou
3...běžně možná	

Dopad rizika:

1...téměř neznatelný	4...velmi významný
2...drobný	5...nepřijatelný
3...významný	

Věznice s dohledem

riziko	pravděpodobnost	dopad	význam
průnik zbraní	1	5	5
průnik MT	3	2	6
průnik prostředků	1	4	4
průnik peněz	4	3	12
průnik OaPL	4	3	12

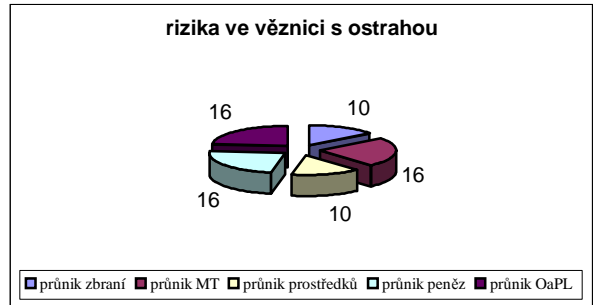
Věznice s dozorem

riziko	pravděpodobnost	dopad	význam
průnik zbraní	1	5	5
průnik MT	4	3	12
průnik prostředků	1	4	4
průnik peněz	4	3	12
průnik OaPL	4	3	12

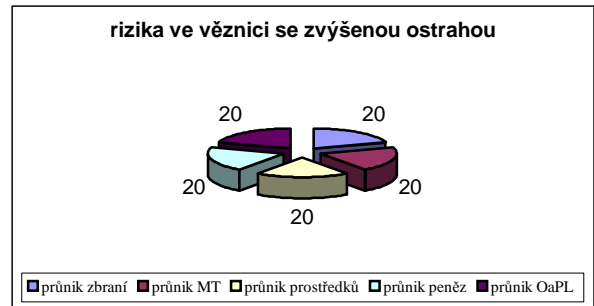
Věznice s ostrahou

riziko	pravděpodobnost	dopad	význam
průnik zbraní	2	5	10
průnik MT	4	4	16
průnik prostředků	2	5	10
průnik peněz	4	4	16
průnik OaPL	4	4	16

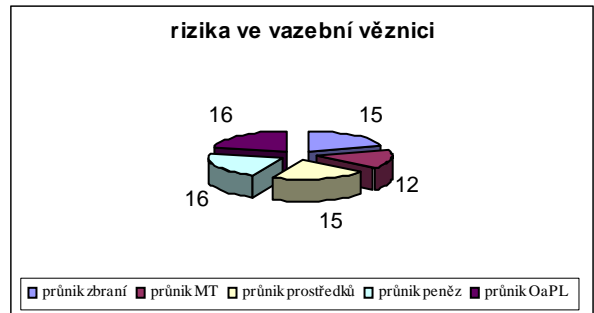
Věznice se zvýšenou ostrahou

riziko	pravděpodobnost	dopad	význam
průnik zbraní	4	5	20
průnik MT	5	4	20
průnik prostředků	4	5	20
průnik peněz	5	4	20
průnik OaPL	5	4	20

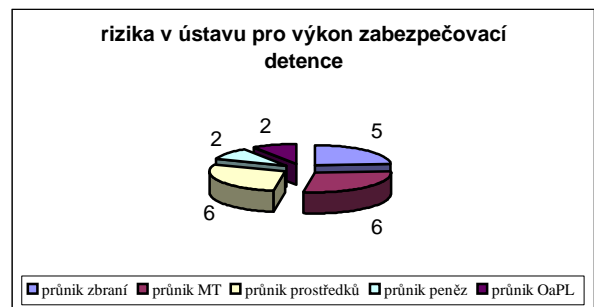
Vazební věznice

riziko	pravděpodobnost	dopad	význam
průnik zbraní	3	5	15
průnik MT	3	4	12
průnik prostředků	3	5	15
průnik peněz	4	4	16
průnik OaPL	4	4	16

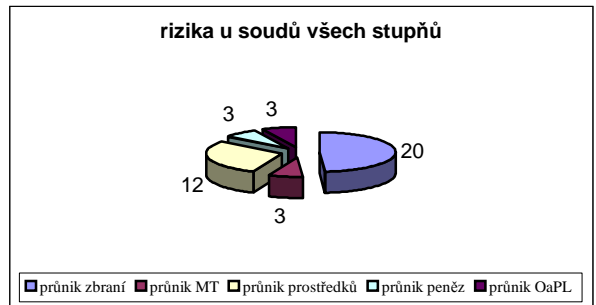
Ústavy pro výkon zabezpečovací detence

riziko	pravděpodobnost	dopad	význam
průnik zbraní	1	5	5
průnik MT	2	3	6
průnik prostředků	2	3	6
průnik peněz	1	2	2
průnik OaPL	1	2	2

Soudy všech stupňů

riziko	pravděpodobnost	dopad	význam
průnik zbraní	4	5	15
průnik MT	3	1	12
průnik prostředků	4	3	15
průnik peněz	3	1	16
průnik OaPL	3	1	16

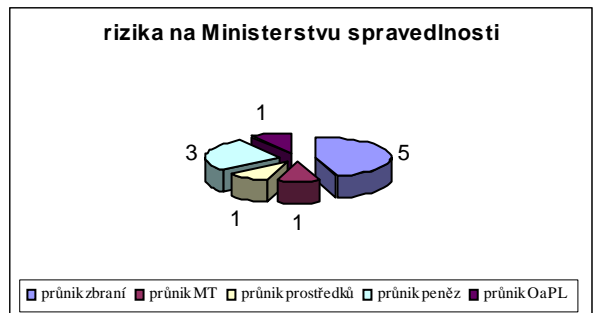
Státní zastupitelství

riziko	pravděpodobnost	dopad	význam
průnik zbraní	1	5	5
průnik MT	3	1	3
průnik prostředků	1	1	1
průnik peněz	3	1	3
průnik OaPL	1	1	1

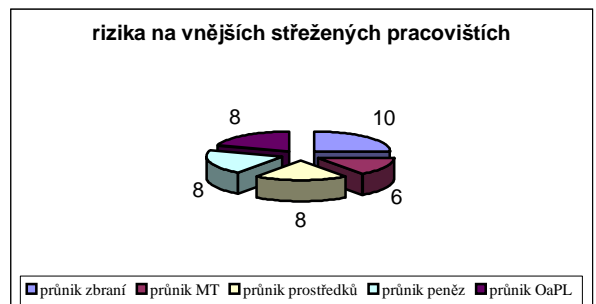
Ministerstvo spravedlnosti

riziko	pravděpodobnost	dopad	význam
průnik zbraní	1	5	5
průnik MT	1	1	1
průnik prostředků	1	1	1
průnik peněz	3	1	3
průnik OaPL	41	1	1

Vnější střežená pracoviště

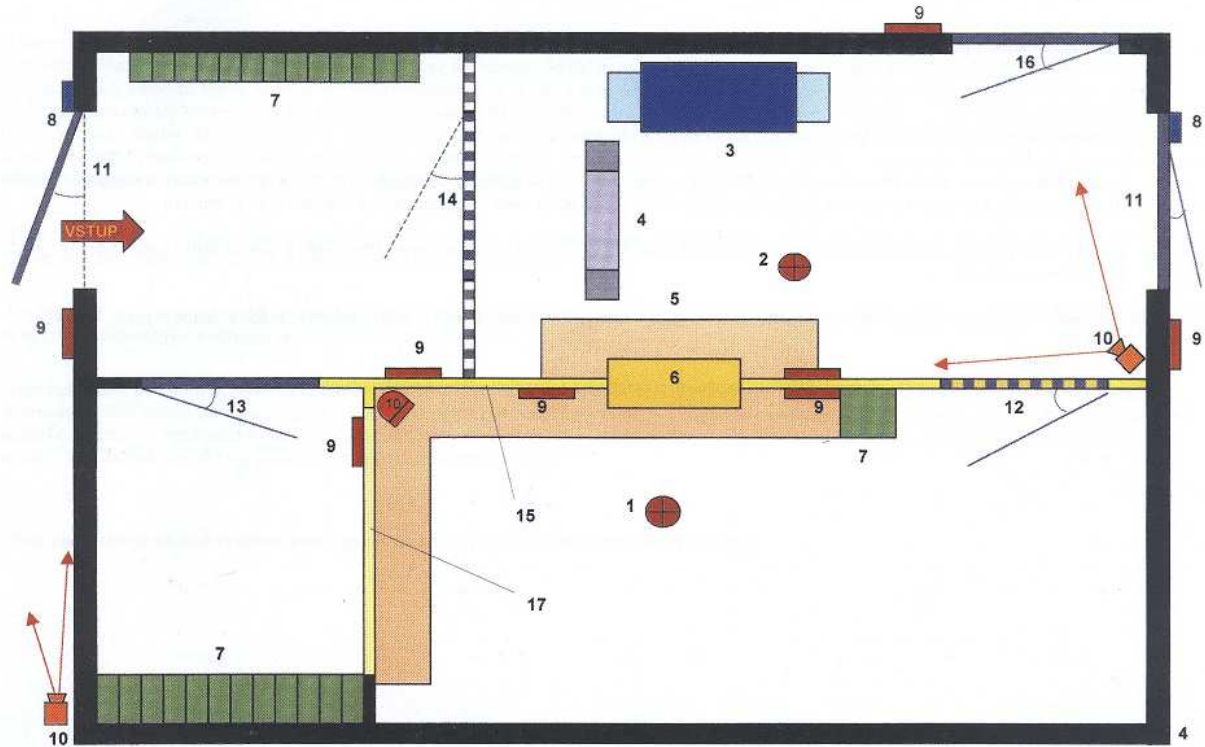
riziko	pravděpodobnost	dopad	význam
průnik zbraní	2	5	10
průnik MT	2	3	6
průnik prostředků	2	4	8
průnik peněz	2	4	8
průnik OaPL	2	4	8

Příloha P III: stávající možné architektonické řešení vstupu do střeženého objektu VS

Prostor hlavního vstupu

a) NÁKRES (možné architektonické řešení prostoru pro vstup osob a rozmístění technických prvků)

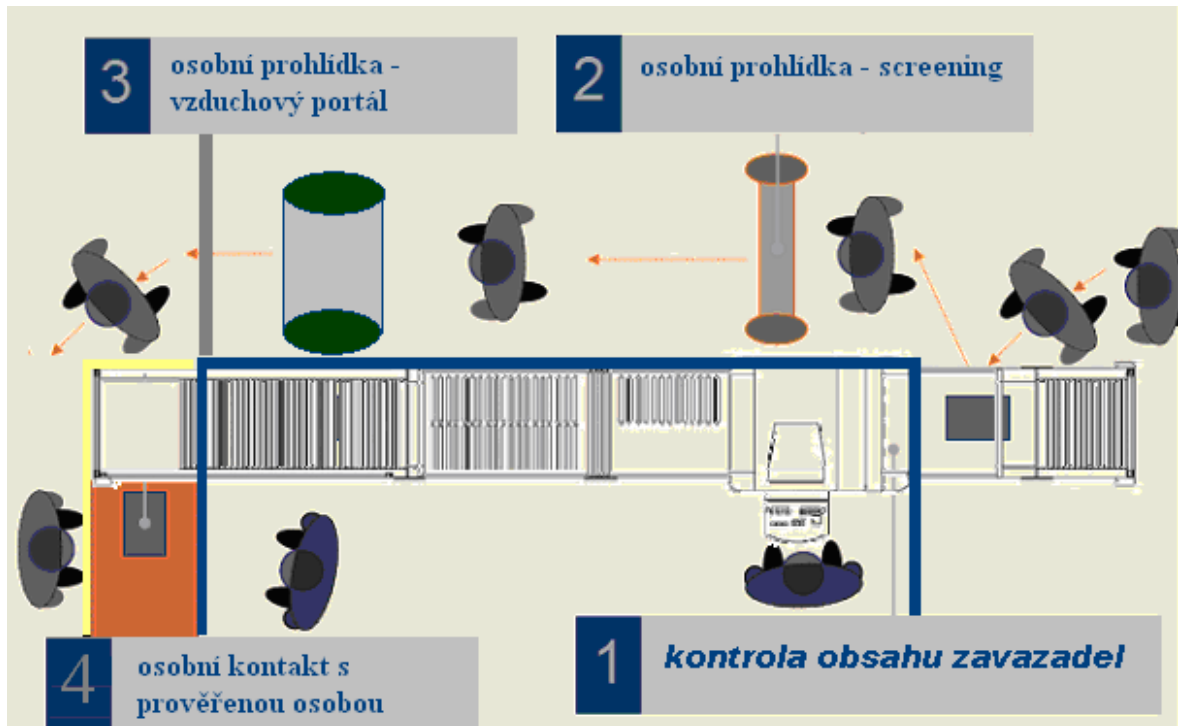
b) POPIS A ZÁSADY PRO UMÍSTĚNÍ JEDNOTLIVÝCH PRVKŮ

1. **Příslušník Vězeňské služby - strážný:** Ovládá vstupní katru, zodpovídá za chod stanoviště, vede evidenci osob, řídí druhého strážného.
2. **Příslušník Vězeňské služby - druhý strážný:** Obsluhuje technická zařízení, provádí následné kontroly osob případně zavazadel za využití ručního detektoru kovů.
3. **Rentgen:** Slouží ke kontrole zavazadel všech vstupujících osob a balíčků určených pro vězněné osoby; umísťuje se do vstupního koše tak, aby byl zajištěn co nejplynulejší průchod osob.
4. **Detekční rám:** Slouží ke zjišťování kovových předmětů u vstupujících osob; umísťuje se tak, aby k manipulační přepážce přistupovala vstupující osoba již po kontrole v detekčním rámu.
5. **Odkládací plocha:** Slouží k odložení předmětů, které je povoleno vnášet do střeženého objektu a které by jinak byly detekovány rámem; část odkládací plochy je možné instalovat v šikmé poloze, která zajistí posunutí předmětů požadovaným směrem.
6. **Manipulační přepážka:** Slouží k příjmu a výdeji dokladů, klíčů a případně věcí, které jsou uschovávány na strážním stanovišti; provedení přepážky musí zamezit neoprávněné manipulaci z prostoru vstupního koše a musí umožnit její snadnou obsluhu.
7. **Odkládací skříňky:** Slouží k odkládání předmětů, se kterými není povolen (nebo žádoucí) vstup do střeženého objektu např.: střelné zbraně, mobilní telefony, nadbytečná zavazadla a další předměty, které nejsou nezbytné k pobytu vstupující osoby ve střeženém objektu.
8. **Autoblok:** Umísťuje se zejména na vstupní katru (dveře) vymežující vstupní (vjezdový) koš a slouží ke vzájemnému blokování možnosti jejich současného otevření.
9. **Dorozumívací zařízení:** Umísťuje se tak, aby byla zjištěna spolehlivá komunikace mezi osobami a službukonajícími příslušníky.
10. **Kamery a monitory PTV:** Slouží k monitorování prostor před strážním stanovištěm a prostoru vstupního koše včetně záznamu o činnosti v těchto prostorech; monitory a ovládací prvky se umísťují v prostoru strážního stanoviště - ve služebné místnosti strážných.
11. **Dveře (katry):** Vymežují prostor vstupního koše.
12. **Bezpečnostní dveře** (prosklené dveře s bezpečnostním sklem popřípadě bezpečnostní fólií): Umožňují strážnému vstup do strážního stanoviště - služebné místnosti z prostoru vstupního koše; umístění a provedení dveří nesmí bránit ve výhledu do prostoru vstupního koše. Dveře musí být opatřeny systémem BRANO a z prostoru vstupního koše dveřním štítkem bez kliky.
13. **Dveře do čekárny:** Čekárna se umísťuje zpravidla do prostoru před detekčním rámem a rentgen tak, aby osoby, které nevstupují do střeženého objektu nemusely být zbytečně podrobovány kontrole. Čekárna se vybavuje vhodným nábytkem a odkládacími skříňkami.
14. **Pomocný propustný katr (dveře):** Umísťuje se a zřizuje se fakultativně; umožňuje regulovat počet osob ve vstupním koši a současně zabraňuje neoprávněnému pohybu osob. Provedení a umístění katru (dveří) nesmí bránit ve výhledu do prostoru stanoviště.
15. **Bezpečnostní, neprůstřelné (minimálně pro krátké ruční střelné zbraně do ráže 9 mm) sklo nebo sklo s bezpečnostní fólií srovnatelných vlastností:** Je umístěno na podezdívce o výšce 80-90 cm; přes toto sklo musí být náležitý přehled do celého strážního stanoviště. V místě manipulační přepážky musí být zajištěn vizuální kontakt mezi službukonajícími příslušníky a vstupujícími osobami (nesmí zde být použito reflexní fólie).
16. **Vstup do místnosti určené k osobním prohlídkám vstupujících osob:** Vybavuje se odkládacím stolem, rohožemi a věšáky.
17. **Bezpečnostní, neprůstřelné (minimálně pro krátké ruční střelné zbraně do ráže 9 mm), jednostranně průhledné sklo nebo sklo bezpečnostní fólií srovnatelných vlastností:** Umísťuje se směrem k přilehlé čekárně.

PŘÍLOHA P IV: návrhy nových architektonických řešení vstupů do střežených objektů VS

- řešení vstupů do věznic, vazebních věznic a ústavů pro výkon zabezpečovací detence

- řešení vstupů do budov soudů, státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti

- řešení vstupů na vnější střežená pracoviště

